

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petít sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitár sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 111.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JOSEF.

Szerda, március 7.

Mai számunk főbb közleményei:

Veséreltek: „Lokális“ vasuti politika.
Irtá: Török Arthur dr.
Vita egy vérongzóról.
As ipartestület egy éve.
Mit akar Kina?
A debreceni királybiztos.
Zsar-témák.
Szerelmi drámák.
Aradtól Milanóig — motoron.
Hogy halt meg Zichy Mihály?
Vándorgallér és számkalapa.
Aktuális emberek.
A székcs párosan.
A szerelmi kényszer.
Szerelmem és árverés.
Miss Balfour kertészen.
A betűs szeretője.
Tárca: A mai költészet. Irtá: Sztura Szilárd dr.
Csarnok: Sherlock Holmes újabb kalandjai.
Irtá: Conan A. Doyle. Fordította: Róth László.

„Lokális“ vasuti politika.

Brád, március 6.

„Szegény ember a krajcárnak is örül;“
— már pedig szinte forintnak is beillik a mi vidékünknek az a hír, hogy a rudai „Tizenkét Apostol“ bányatársulat Cebéről Brádon át a Kristyór-Gurabárza telepéig keskenyvágyányu vasutat fog építeni.

Tíz esztendeje már, hogy az Arad-csanádi vasut Gurahonctól Halmágyig, kilenc esztendeje, hogy onnan Brádig bonyolítja le a vidék forgalmát, de még mindig csak Brádig, tovább nem. Már

pedig ezzel a végponttal a vasut ugyszólván zsákutcába jutott, mert Brád maga keveset exportál, kiviteli cikkeink pedig — sajnos — nem acélos buza és sörfőzésre való árpa, hanem sokkal terjedelmesebb, de hasznos anyagok, melyeknek vagonszámra való szállításának akadálya a vasuttól való távolság.

Tíz—harminc kilométer, de mondjunk nagyon sokat: hatvan kilométer vasutvonalal egyszeribe nagy lendülettel kivitelre kerülnének: márvány, gipsz, fenyőfa deszkák, tölgyfa, diófa, bükkfa, vasérc, kevesebb arany tartalmu aranyérc, — mind oly anyag, a melyek a ló, vagy ökör által vontatott szekérral csak nagy költséggel szállíthatók, úgy, hogy ilyenformán szinte ki se fizeti magát.

Csak egy tekintetet kell vetni a minden harminc filléres menetrend könyvecskéhez fűzött vasuti térképére hazánkban és menten kiviláglík, hogy ilyen kevés vasutal egyetlen vidék se dicsekedhetik, mint a miénk. Észak felé a legközelebbi vasutállomás Torda, kelet felé Zalatna. A tordai, a torockói ember, de nemcsak az maga, hanem egész vidéke, Kolozsváron vagy Aranyos-Gyáresen át előbb kapja meg, — óriási kerülővel — a fővárosból érkező iparcikkeket, de meg igen sok esztendőben az élelmi cikkek, lisztet, búzát is a nagy magyar alföldről, *hasonlíthatatlanul drágábban, mintha Arad—Brád—Kristyór—Topánfalva irányon át kapná.*

Nem kell magyaráznom, kézen fekvő

tény, hogy ha valami nem kapható, akkor az nem is fogyasztatik, ha pedig drága, hát kevesebb fogy belőle. Mennyivel több iparcikket, háztartási, berendezési tárgyat, butort, vásznat, ruhát, élelmicikket lehetne elhelyezni Tordától délre Verespatak—Abrudbánya—Kristyór—Brádig, hogyha vasut volna, mely:

1. exportálva a fentemlített nyersterményeket, vagy az azokból készült félig kész iparterményeket, jó keresethez juttatná ezen vidéknek mintegy negyedmillió főnyi lakosságát;

2. importálná a lakosság szükségletét Aradról, mely a vidék egyik legnagyobb ipari és kereskedelmi gócpontja, *direkte* — vagy hogy vasutiasan fejezzem ki magamat: *transito*. És végül:

3. hol van az megírva, hogy hazánkban külföldre csak nyersterményt, vagy félig kész ipari terményt kell kiszállítani; vajjon olyan lehetetlen álom-e az, ha nyersanyag, ha olcsó vízi erő, ha olcsó munkások tömege áll rendelkezésre, hogy talán ezek a nyerstermények itthon dolgoztatásnak fel?

Annak illusztrálására, hogy milyen áldás erre a vidékre az Arad-csanádi vasutak Brádig terjedő szakasza is, csak röviden utalok a halmágy—csucsi trachitbányára, a kazanesdi vaskovand-bányára, a birtini, valeabrádi faüzemre, a kristyór-gurabárzai aranyban szegényebb aranyérc értékesítésére (melyek Selmebányára küldetnek vagonszámra beváltásra), vala-

A mai költészet.

Irtá: Sztura Szilárd dr.*

Költő, nép és haza elválaszthatatlanul vannak összeforva. Az igazi költőt csak a saját népe értheti meg teljesen s hatása hazája határáig terjedhet csupán. Gyönyörű szépen fejezi ki ezt a gondolatot Arany *Költő hazája* című örökszép költeményében:

„Ameddig ily nép fogja őt körül,
Nép, melynek érzi koble, zengi szája
A költő emlékét, — addig terül,
Ott éri végét a költő hazája, —
Azontul maga jövevény,
Dala üvegházi növény
Legszebb illata, szine kárba megy, —
Szeles világon nincs népe s hona, — csak egy.“

Arany János prózában is, versben is hirdette, hogy minden művészetnek elsősorban az egyéninek s így a nemzetinek előállítására kell törekednie, mert csak akkor lesz igazi művészet — s hogy a költőnek, amikor *egyént* rajzol, *nemzeti vonásokkal* kell azt felruházni, mert csak addig művészet a költészet, míg nemzeti alapon áll. A kozmopolita költészet nem művészet, csak korcs költészet. Nem is lehet művészet, mert a költészet a nemzeti szellem terméke s a benne égő szellem a nemzet

* A temesvári Arany János-Társaságban fölolvastott székfoglalóból adjuk ezt az érdekes és értékes részletet.

sajátja. — anyaga pedig a nyelv, a nemzet nyelve. Kozmopolita nyelv nincsen s nem is lehet; — de ha teremtenek világnyelvet, az nem lehet művészi alkotás, hanem csak izetlen tákolmány.

A nemzeti nyelvet a nép teremti meg saját gondolkodás módja szerint, művészi ösztönnel, öntudatlanul. Miként a földréteg sok millió éven át képződik szám nélküli kagylók héjából: a nyelv is sok-sok ezer éven át képződik sok-sok millió egyén szellemi munkájából, nyelv-művészetéből. A nemzeti nyelv oly tökéletes művészi alkotás, hogy azt egy ember ép oly kevéssé alkothatja meg, mint ahogy nem alkothatja meg a mindenséget. Egyes ember a nyelvet nem megalkotni, de teljesen és tökéletesen elsajátítani sem képes.

Költőink közül senki sem bírta teljesebben és tökéletesebben a magyar nyelvet, mint Arany János, — senki sem bányászta ki annak rejtett kincsét annyira, mint ő, — senki sem volt a magyar nyelvnek nagyobb művésze, mint ő: és ő is holtig tanulta és gyakorolta a nyelvet, és ő sem bírta azt minden csínja binjával, minden sajátosságával és kimeríthetetlen gazdagságával.

Ámde a költészet nyelve ép úgy nem azonos a közönséges és köznapi nyelvvel, a mint a költészet nem azonos a rideg köznapisággal; a költészet idealizált való és költői nyelv is idealizált köznapi nyelv. A költészet ünnepe a léleknek, nem köznapija. S a költői nyelvet is az előnyelv ama ritkább, nyomatóko-

sabb szokótési fordulatai teszik, melyek csak ünnepnapon, a lélek magasztosabb perceiben hallhatók.

A magyar költőnek ezen a magyar költői nyelven kell megszólalnia és ezt a nyelvet csak magyar — és csak magyar nyelv-művész sajátíthatja el s csak magyar értheti és élvezheti teljesen és tökéletesen. Ennek a magyar költői nyelvnek könnyebb, szabadabb, fesztelenebb mozgásának, — rövidnek, édes-bájosnak, érélyesnek, — dallamosnak, zengzetesnek, hangzatosnak, ritmikuskak kell lennie.

A magyar rythmusa sajátosság magyar zamatú és izű — magyar léleknek oly édes és andalító, hogy benne zenei visszhangot kelt. A magyar nyelv rövidsége fukar, velős, — magyar rövidség. Nincs is nyelv a világon, amely rövidebb, tömörebb, velősebb, kifejezőbb a magyarnál. Ezt az őseredet, sajátos, dallamos, bájos, — s ezt a világos, virágos — ezt a magyar zamatú és izű — ezt az érélyes és természetes költői nyelvet kell a magyar költőnek elsajátítania, ha költői alkotásával magyar lélekre hatni és benne érzelmekeket keltetni kíván.

S az a költészet, amely ezen a magyar költői nyelven szól, csak *nemzeti* költészet lehet, mert benne sajátos magyar szellem ültet. És az ily magyar költői nyelven szóló költészet azért is nemzeti, mert azt csak mi érhetjük meg könnyen és teljesen, abban tehát csak mi gyönyörködhetünk. Idegen ember a mi költői nyelvünket annyira el nem sajátíthatja, hogy

mint a megvalósulás stádiumában álló kishalmági gránit bányüzemre és iparvasutira, az alvácái mészégető és mészkőbányára, a körösbányai barnaszén és kőszénbányára, a csungányi vaskovand bányára, a bucsesdi erdőüzemre.

Hogy nem valami rendkívüli ujtás lenne a *brád—kristyór—abrudbánya—verespataki vidék* szükségleteinek ellátása az *arad—brádi vonal meghosszabbításával*, annak igazolására hivatkozom aradi öreg urakra, akik emlékezni fognak, hogy a mi vidékünk gabonaszükségletét és egyéb vásárlásait régebben száz és száz fuvaros közvetítette Aradról a zarándi részekbe.

Ez az export nagy részt meg van, de a vasutvonal kellő kihasználása mindaddig nem lehetséges, míg az érkező teli kocsik jórészt üresen futnak vissza, a nyersterményekben gazdag vidék lakossága pedig szegényen jár-kezel a földben meglévő, de közlekedés híján kihasználhatatlan kincsek fölött.

Erdeklődéssel nézünk elébe a *kristyór-gurabárai* végponttól épülő vasutnak, mert igaz ugyan, hogy nem lesz hosszú vonal, de kenyeret ad a nagyobb mennyiségű aranyérc előállítására és elszállítása által néhány száz munkásnak, valamint a csebei szénbányák is intenzívebben lesznek művelhetőek.

Nunc venio: — azt a kérdést vagyok bátor felvetni, vajjon olyan nagyon közömbös dolog-e az Arad város iparának és kereskedelmének, valamint Arad megye gabonát termelő gazdáinak, ha egyszerre, ugyyszólván egy csapásra, 50—60 kilométer vasutvonal építése árán, egy *három megyére kiterjedő piacot nyernének*, ha a negyedmilliónyi lakosság a jó és olcsó közlekedés mellett *első sorban Aradra fordulna bevásárlásai eszközzésére?*

Nemsokára itt a rügyfakasztó tavasz, a járhatatlanságig sáros országutaink kissé fel fognak szikkadni, jöjjenek uraim Aradról, akiket érdekel, és győződjenek meg arról, hogy az a mi lokális vasúti politi-

annak minden sajátosságát — a gondolatok képletes, szimbolikus értelmét — az értelem-másító és szóalkotási sajátosságokat felfogja és a nyelv lelkét és legfinomabb árnyalatait ismerje.

A modern realisták, materialisták és naturalisták nyelve is olyan pórias, köznapi, közönséges, színtelen, izetlen és nemzetetlen, tehát művésztelen, mint költészeük.

Írásainknak csak a teste magyar, lelke idegen.

Költészetük idegen palánta, amely nálunk is elég majmolóra talált ugyan, de az irodalmilag művelt és nemzeti irányban működő magyar írókhoz nem tudott magának utat törni s a magyar nemzeti költészetet nem tudta megfojtani. A műizlést azonban annyira el tudta rontani, hogy olyan nemzeti író, mint pl. Gárdonyi is „Fehér Anna” című parasztdrámájában, azt a megbocsáthatatlan esztétikai hibát követi el, hogy a liliumszta lányt a színpadon becsületlenül meg a magyar izlés örök szegényére.

Pedig, ha a jó izlés maga nem tiltaná, — Horatius tanácsolja híres episztolájában, hogy „Színpadra, ne hozd fel, mit benn állóbb végezni” és Schiller is azt tanítja, hogy ne toljuk előtérbe azokat a dolgokat, amelyeket a jó izlés elrejtene tanácsol, — mert a tárgyának alacsony kezelése arról tanuskodik, hogy az írónak rossz az izlése és pórias a gondolkodása.

Ezek az idegen irodalmi irányok nálunk, — hogy Arany Jánosnak örök igaz szavait újból idézzem: „csak oly korcs szüleménynek adnak lételt, mely visszássága, fonáksága

kánk, melyet cikkemben fejtegettem, nemcsak Torockó, Verespatak, Offenbánya, Topánfalva, Abrudbánya és Kristyór érdeke: de nagyfontosságú az Aradra nézve is.

Török Artur dr.

Mit akar Kína?

(Harcias készülődések.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 6.

Távol keleten — ha igazat mondanak a jelentések — ismét harcias készülődések folynak. Ezuttal Kína készül felvenni a harcot a nyugati nagyhatalmakkal, ugyanaz a Kína, ahonnan nagyon furcsa hírek érkeztek legutóbb az anyacárnéról.

A római Tribuna jelentése szerint az ottani kínai követséghez hivatalos távirat érkezett, amely szerint az anyacsászárné egészségi állapotára, valamint az *idegenellenes mozgalomra* vonatkozó hírek teljesen alaptalanok. A távirat megjegyzi, hogy az anyacsászárné, valamint a császár kitűnő egészségének örvend s hogy az *egész birodalomban teljes nyugalom uralkodik*. A lakosság sohasem volt oly békeszerető és sohasem viseltetett az idegenekkel szemben oly jóindulattal, mint ez idő szerint.

Ellentétben ezzel az állítással ugyanaz a lap a következőket jelenti Pekingből: *Juansikai* alkirály négy üteg tábori tűzérőget Csincsonba rendelt, állítólag azért, mert csunguzok közelednek. A főváros északi kapuját tűzérőg őrzi, mely a Mandzsuria és Peking közti utat uralja. Nyolc gyorstűzelő üteget Pecsili tartományba küldtek, hogy onnan Peking déli kapuit és a hankan-pekingi utat megvédelmezzék.

Washington-ból pedig a következő távirat hoz érdekes hírt: Rendkívüli föltűnést kelt itt a diplomáciai körökben *Osuntung Lung Oseng* kínai követ egy kijelentése, mely a hatalmakkal tudatni akarja, hogy Kína katonai és tengerészeti szervezetével annyira elkészült, hogy ezentul képes lesz magát az *egész világ támadásai ellen megvédelmezni*. A többi között a követ kijelentette, hogy Kína föltétlenül a béke országa, hogy sem otthon, sem kint háborút

miat, ha egy ideig ráerőszakolattik is a nemzetre, később okvetlen elfordul attól, mint *idegentől*.

A divatos modern költészet elhagyta a nemzeti alapot; idegen mintákat majmol, idegen szellemben működik s azért elfajult és megszűnt költészet lenni.

S addig, míg ősi forrásához, a népköltészethez vissza nem tér, ujja nem születik. Az a költészet, amely a haza földjét elhagyta, amely kirugta láb alól e földi világot, amely ég és föld közt lebeg: romlásnak indul és vesztébe rohan. Heraklész nem bírt Antaiossal, — a föld fiával, — addig, míg lába a földet érte, mert az anyaföldből újabb és újabb erőt merített. De amint lába az anyaföldet elhagyta, a levegőben könnyen győzte le s fojtotta meg. A kozmopolitizmus az a Heraklész, aki a nemzeti költészetel, — Antaiossal, — addig, míg ez anyjára, a népköltészetre támaszkodik s azzal érintkezik, — nem bír, azt le nem győzheti, meg nem fojthatja. De mihelyt a nemzeti költészet az anyaföldet, a népköltészetet elhagyja, az idegen szellem és a kozmopolita irányok martalékául esik.

Mai dekadens költészetünknek „csak *érintkezés* kell a népköltészetel, hogy megiffjodva, megújulva gazdag erőben és egyszerű szépségben emelkedjék, lehányva magáról a ficamlott izlés, romlott kor, mesterkélt világ izletlenségét.” Mert „valahányszor a magyar műköltészet oda jut, hogy idegen befolyástól lesz szükség menekülnie: mindannyiszor nyereséggel fordulhat vissza a néphez”, — a nép költészetéhez, annak naiv frissességéhez, melyen még érzik a mező s erdő illata.”

nem akar, de tudára adja a világnak, hogy e békeföltétel ahhoz van költve, hogy *Kínának békét hagyjanak*; ha nem, akkor mást fognak tapasztalni, mint 1900 ban. Majd így szól:

— *Fegyvereink és szerelvényeink mind maiak, batonáink be vannak gyakorolva és beletörve a katonai fegyelembé, kocmányunk pedig el van határozva a hazai incselkedések ellen magát megvédeni, a külső világtól pedig nem fél.*

Arra a kérdésre, hogy mennyire van Németország mindez ügyekben érdekelve, így felelt:

— Többször hallottam, még pedig illetékes forrásokból, hogy erősen érdekelve van. A német mindenkor háborgatója volt más nemzetek békéjének és nyugalmanak, még arra felé is, amely ma kínai terület és ugylátszik, az egész világot igényli működési terület.

Az ipartestület egy éve.

(Az előjáróság jelentése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Az aradi ipartestület előjárósága most küldte szét a testület tagjainak múlt évi működéséről szóló jelentését. A jelentés az ipartestület anyagi viszonyára való visszapillantás után a következőkben szól az ipari életben fömerült nevezetesebb jelenségekről:

Kétségtelen, hogy ebben az esztendőben, amely az ország politikai és gazdasági válsága következtében emlékezetesen rossz, meddő és legfőképen az iparosságra nézve nehéz esztendő volt, szükség lett volna arra, hogy a hivatott tényezők jobban mint egyébkor gondoskodjanak a munka és kereset-viszonyok javításáról és azon számtalan sérelem megszüntetéséről, amelyek miatt a magyar iparosság két évtizede panaszkodik s amelyek a gazdaságilag rossz esztendőben kétszeres súlyjal nyomják az ipari viszonyokat. Ez irányban azonban ez év folyamán sem történt semmi. A Szabadkán tartott kongresszuson valami kis remény éledt ugyan arra nézve, hogy e sérelemek, ezek között elsősorban a mai vénhedt, rozoga ipartörvény, megszüntetnek, a politikai állapotok azonban annyira leködtették az alkotásra hivatottak munkaerejét, sőt cselekvési szabadságát is, hogy ami ez évben a kisiparosság érdekében történt, az egyenlő a semmivel.

Mindehhez járult még az is, hogy az év folyamán a munkaadókkal szemben a munkások is fokozottabb követelésekkel léptek fel: az év elején egyik sztrájk a másikat érte s ezek között a legszomorúbbak épen azok voltak, amelyek eredménytelenül végződtek. Az építő-lamunkások, borbély- és lakatos segédek sztrájkja a bírha cba lépőkre nézve teljesen eredménytelen maradt, mert a munkaadók annyira munkanélkül voltak, hogy sztrájkoló alkalmazottaik munkaerejét épen az említett rossz munkaviszonyok miatt könnyen nélkülözhatték. Hogy ez az állapot nem csak a munkásokra, de magukra a munkaadókra nézve sem volt örvedetes, az kétségtelen.

A helyi ipari viszonyok javulását, föllendülését vártuk attól a mozgalomtól, amely Arad város törvényhatóságában megindult a községi adókról szóló szabályrendelet azon rendelkezéseinek megváltoztatására, amelyek Aradon az építkezések s az építő ipar föllendülését akadályozták. Ez a reményünk azonban nem teljesedett be. Másodizben mi magunk tettünk kísérletet, a város törvényhatósági-bizottsága előtt kéreimezván a szabályrendelet megváltoztatását, az érdekeinket képviselő törvényhatósági-bizottsági tagok azonban kisebbségben maradtak s így akciónk meddő lett, eredményre nem vezetett. Ilyenformán arra sincs reményünk, hogy az országos gazdasági- és ipari pangás mellett legalább itt Aradon javulnának a létező, de fel nem használt lehetőség szerint az ipari viszonyok.

A jelentés megemlékezik arról, hogy a testület öipészipari szaktanfolyamot, majd ipa-

rosképző tanfolyamot rendezett, résztvett az aradi iparművészeti kiállítás szervezésében, s a testületet terhelő terheken lényegesen könnyített. Az elmúlt évi bevétel 25,233 kor. 46 fillér, a kiadás 23,172 kor. 88 fillért tett ki. A testület tiszta vagyona 70,316 kor. 92 fillér.

Vita egy vérengzésről.

(Botrány a Reichsrathban.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 6.

Az osztrák képviselőház mai ülésén megismétlődtek azok a botrányos jelenségek, amelyek már évek óta folyton lejjebb és lejjebb szállítják a Reichsrathnak a Badeni-éra óta amugy is alacsony színvonalát.

A változatosság kedvéért ma nem valami nemzetiségi vagy dinasztikus kérdés, hanem egy fegyveres erővel elfojtott munkaszavargás szolgáltatta az okot a viharos jelenetekre, amelyeknek során a szociáldemokrata és a lengyel képviselők kemény igazságok mellett vaskos gorombaságokat is vagdostak egymás fejébe.

A képviselőház üléséről az alábbi távirati tudósítást közöljük:

Az osztrák Reichsrath mai ülésén a kormány beterjesztette azt a törvényjavaslatot, amely a 1906. évi közös ügyek költségeihez való hozzájárulásról szól. A törvényjavaslat 1. §-a így szól: A ház jóváhagyja a Reichsrathban képviselt királyságok és tartományok előleges hozzájárulását az 1905. évi közös ügyek kiadásaihoz, abban a föltételekben, hogy a magyar korona országai a rájuk eső részt fődözik.

2. §. Az 1906. évi közös ügyek költségvetésének törvényszerű megállapítása és a közös ügyek kiadásaihoz való hozzájárulás arányának meghatározása után ezen az alapon történik a hozzájárulási összegek végleges elszámolása.

3. §. Az előleges hozzájárulási összegekről a képviselőház elé félévenként kimutatás terjesztendő.

4. §. Ez a törvényjavaslat, amelynek végrehajtásával az összminiszterium bizatik meg, kihirdetése napján lép hatályba.

Ezután a Ház a nieniovi eseményekről szóló sürgősségi indítványt tárgyalta. Dasinski szociáldemokrata képviselő volt az első szónok, aki a nieniovi zavargások áldozataiért a lengyel nemességet tette felelőssé. Nem a kormány a hibás, hanem kisérőleg a lengyel nemesség garázdálkodása.

Abrahamovic lovag, a lengyel klub elnöke a sürgősségi indítvány ellen beszél. A szociálisták és rutének folyton közbeszólásokkal zavarták:

— A rendőrfőnök akar beszélni, az az ember, akinek kezéhez vér tapad.

Abrahamovic a minduntalan megújuló lárma közepette nem tud szóhoz jutni, a kiabálás nem akar megszűnni.

Breiter képviselő így kiált a szónok felé fordulva:

— On egészen körönséges örmény hazug!

A szociálisták pedig dühösen kiabálnak feléje:

— Igazolja magát, miért lövöztél le hét embert? Miért öleltél meg egy nőt is?

A következő szónokot, Moysa lengyel képviselőt is a sértő kifejezések egész özönével fogadják.

Dasinski: Megint egy örmény beszél; hát a lengyel klubban nincsen már lengyel ember?

Seitz: Galiciát európai országgá akarjuk tenni, de előbb ki kell korbácsolni a nemességet.

Gniewos lovag: Azt nem fogják elérni,

akármit tesznek is, még az általános választói joggal sem.

Schuhmeyer: Mondja ezt meg a császárnak.

Dasinski: Parasztyikosok!

Ebben a pillanatban lépett az ülésterembe Sternberg Albert gróf, mire a szociálisták feléje kiáltják:

— Most segítséget kapnak a lengyelek.

Sternberg gróf rögtön kész volt a felelettel:

— Majd betömöm a piszkos szájatokat!

Az elnök rendre utasítja Seitzet és Breitert majd felszólítja Moysát, hogy mondja el beszédét. A lárma nem szűnik meg és Moysa csak ennyit mondhatott:

— Már most gyaláznak, mielőtt beszélhettem volna!

A szociálisták odakiáltják a lengyeleknek: — Gyilkosok vagytok, a vádlottak padjára fogtok kerülni!

A botrány már egy óráig tartott, amikor a szónok végre elmondhatta beszédét. A Ház ez után rövid vita után elvetette a sürgősségi indítványt.

Szerelmi drámák.

(A falu regényei.)

— Az Aradi Közlöny tudóstíjatól. —

Arad, március 6.

Az igazi népszínművek nem a színpadon játszódnak le. Nem a színpadon, ahol panorámabeli betyárok, agyonvasált víganóju nótás menyecskék, ünneplő szürös baktörök körül szövdődnek halv, százszor megírt mesék, amelyek rendszerint vig házassággal végződnek, ha ugyan nem valami pisztoly dörrenés vett véget az utolsó felvonásnak. Az igazi népszínműveket a riporternyelv által legkegyelmesebben kinevezett nagy drámaíró, maga az élet, azaz hogy az Élet írja.

Ilyen érdekes falusi történetek azok is, amiket a szomszédos Biharmegyéből nagyváradi tudóstírónk mond el nekünk. Széles Gyula nyúlvedl csizmadia legény bohó fiatal fejjel beleszeretett egy gazdag büszke paraszt lányába, akiért a legények eleje veteledett. A lány, aki sorra kosrasztta ki a kéréit, bizony szeretett volna mesteremberré lenni, amint azt ő maga is megmondta. Még aztán szerette is a legényt, de az apja kurtán-furcsán kimérte útját a lovagnak. Még hogy az ő lánya valami jött-ment csirizragónak legyen a felesége!

Ezenközben pedig menyegzőre készülődtek Piroskák házában, s tegnap lakták a lakadalmat, amelyen mindenki vig volt, csak a menyasszony volt sápadt és szomorú. Ejjéltájban amikor pihentek a táncos párok, zeneszó hallatszott az ablak alatt. Egy szál cigány húzta busan, a csizmadialegény meg dalolta a szomorú nótát, hogy visszaküldték a jegykedőjét, amely jó lesz most már szemfedőnek... A násznép fiatalja kíváncsian nézett ki az utcára. A menyasszony is. És a sötét, sáros falusi utcán, a ház előtt pisztolylövés dördült. Valami nagyot zuhant az árok mellett. Sikoltozás. Lárma. Lámpavilágot hoztak.

Az utcán ott feküdt Széles Gyula csizmadialegény véresen. Még hörgött. Görcsös ujjá szorította a revolvert. A véres fejű embert hamarosan eltakarították. Aztán visszamentek a házba. A cigány meg húzta reggelig a talp alá...

Ez az egyik. A másiknak tragikus hőse egy fiatal leány, Szalánca község legszebb rózsaszála. Bíró Eszter, vagyonos gazda lánya, allg mult még tizenhat esztendő, de már tavaly óta jegyben járt egy falubeli legénnyel, akit az ősszel mint póttartalékost, katonákhoz hívtak be szolgálattételre. A leány aztán a

falubelleiktől azt hallotta, hogy kedvese a városban hűtlen lett hozzá és egy más leányt akar feleségül venni. Ezen anyira elkeseredett, hogy végzetes tett elkövetésére szánta magát. Nem bírta túlni a völegénye hüllenségét. Tegnapelőtt holtan találták meg apja házában szénapadlásán, ahova elrejtőzött a házbeliek elől és a padlászgerendára egy erős szalaggal felakasztotta magát.

Megölte a pletyka...

A debreceni királybiztos.

(Bemutatók. — Az erőszak bejelentése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 6.

Hajdu vármegyének és Debrecen városának tegnap bevonult királyi biztosa, Naszády Iván, ma már megkezdte királyi biztosi működését. Reggel látogatást tett a törvényhatóságok első tisztviselőinél, akiknek kijelentette, hogy békésen kívánja nehéz feladatát megoldani, de ha rendeleteinek teljesítését megtagadnák, ugy kénytelen lenne erősebb eszközökhöz nyulni.

Naszádyt ma is tekintélyes fegyveres erő kísérte utjain, de a nép nyugodtan viselkedett és így elmaradtak azok az összetűzések, melyek a tegnapi bevonulásnál a tömeg és a karhatalom között több ízben előfordultak.

A királyi biztos mai működéséről az alábbi távirati tudósítást közöljük:

Debrecen, március 6. Ma reggel 9 órakor 60 csendőr megszállotta a vármegyeházát. Pontban 10 órakor egy század huszárság és 20 csendőr kíséretében Naszády Iván királyi biztos megjelent a vármegyeházán s egyenesen Veszprémy Zoltán alispánhelyetteshez ment, a kinek bemutatta megbízó levelét.

Az alispán kérte a királyi biztost, hogy a csendőrséget rendelje ki a vármegyeházáról, személyi biztonságáért kezessé. Erre a királyi biztos a csendőroket eltávolította. Ezután felmentek a volt főispán hivatalába, mely ezentul a királyi biztos hivatala lesz.

A vármegyeházáról a királyi biztos Zeley Lajos miniszteri osztálytanácsos kíséretében a városházára hajtattott, melyet közben a csendőrség megszállott, bement a polgármesterhez, és bemutatkozott neki, miközben kinevezési okmányát letette az asztalra.

Kovács József polgármester nem olvasta el és kijelentette, hogy természetesen a királyi kinevezés ellen kifogást nem emelhet. A királyi biztos ekkor megkérdezte:

— Polgármester ur hajlandó-e a közgyűlési termet kinyittatni és a város törvényhatósági közgyűlését egybehívni?

Mire Kovács József polgármester azt válaszolta:

— Sajnálom, de ezt nem tehetem, mert a városi törvényhatósági bizottság ettől eltiltott.

A királyi biztos ezután kijelentette, hogy írásban hívja majd föl a polgármestert a fentiek teljesítésére s ha nem teljesítendő, az esetben erőszakkal nyitattja ki a közgyűlési termet.

— Én — mondotta a királyi biztos — békés szándékkal jöttem s igyekszem feladatomat simán megoldani, de ha kell, erőszakot alkalmazok.

A királyi biztos ezzel eltávozott és lakására vonult. Az utcán álló nagy néptömeg csöndesen viselkedett.

Debrecen, márc. 6. Naszády Iván ma délután Hajdu vármegye és Debrecen város királyi biztosi hivatala nevében Kovács József polgármesterhez átiratot intézett, melyben felhívja a rendeleteinek való teljesítésére és a közgyű-

lési terem ajtajának kinyitására. A királyi biztos közli, hogy ha a polgármester nem engedelmeskedik a rendelkezéseknek, akkor *hathatalmat fog igénybe venni.*

Veszprémi Zoltán alispánhelyettes március 17-ére hívja össze Hajdu vármegye törvényhatósági bizottságának közgyűlését.

Zsúr-témák.

A csodaszép leány.

A csodaszép Miss Crocker, kit IV. Vilmos angol király Anglia legszebb leányának nevezett, most halt meg Londonban 96 éves korában, mint Lady Barrow. Már IV. György korában nagy szerepet játszott s általánosan Miss Crockernek nevezték, holott John Wilson Crocker költő, hírlapíró és képviselő csak a nevelő apja volt.

Lady Barrow 1810-ben született s az apja brazíliai konzul volt, de szüleit csakhamar elvesztvén, a nagybátyja vette magához, ki a királynak kedves embere volt. IV. Vilmos annyira el volt ragadtatva kedvence fogadott leányának szépségétől, hogy minduntalan meg kellett jelennie az udvarnál s a király sohasem nevezte másképp, mint az „*én Nonnym*”. 1827-ben, szépsége pompájának teljességében a király rendelkezésére lefestette őt Lawrence, a híres festő s a képet kiállította a szépművészeti akadémiában. Ez lett az évad legszenzációsabb képe s nehéz eldönteni, hogy a festő szerzett-e nagyobb hírt a gyönyörű leánynak, vagy ez a festőnek. Lady Barrow később ezt a sokat megcsodált képet egyik rokonának ajándékozta, kitől viszont Morgan, az amerikai milliós vette meg drága pénzen.

Miss Crockernek annyira rosszul esett a szépségének való tömjénezés, hogy elhatározta, miszerint két esztendőig nem néz tükörbe s ezt a fogadását állítólag meg is tartotta. IV. Vilmos trónra lépte után bemutaták az udvarnál. A király mind járt az első találkozás alkalmával elhalmozta bókokkal s kétszer megcsókolta. Egyszer mint király s egyszer mint — férfi. Pár év múlva Sir George Barrow hoz, az admirális tüköréhez ment nőül, ki ezáltal egész Anglia ifjúságának a haragját magára zúdította. E házasságból négy fia és két leány származott, de mind meghaltak.

A királyné kedvese.

Sokat beszéltek róla, hogy a svéd Fersen gróf a szerencsétlen Mária Antoinette királyné plátói kedvese volt. Lombroso Alberto más nézetet van. Az „Italia Moderna”-ban megjelent cikkében megvizsgál mindent, ami a szerencsétlen királyné hitvesi hüségéről napfényre került. Már Lenotre majdnem kétségtelenül bebizonyította, hogy nemcsak Fersen, hanem más férfiak is bizalmas összeköttetésben voltak a királynéval.

Mária Antoinette majdnem mindig Versaillesben időzött, ahol még a király sem háborította. Kedvelt embereit lakosztályában fogadhatta, leveleket kapott és írt, sőt alarcos bálba is elment. Fersen arcképét ajándékozta a királynak, amit ez annyira becsben tartott, hogy midőn a forradalom kitört visszaadta a képet Fersennek, azzal a kéréssel, hogy boldogabb időkben adja ismét vissza. A királynéhoz való gyöngéd viszonyából magyarázható az is, hogy Fersen minden fényes házassági ajánlatot visszautasított. Nagyon valószínű tehát, hogy a szép gróf több volt mint a királyné lelki barátja.

Ókori esküvő.

Régi szokás Angliában, hogy a lakadalom után, mikor az ifjú pár elhagyja a lakadalmas házat, egy cipőt dobznak utánuk. Ez a szokás még az ókorból és pedig a görögöktől származik s egy ilyen jelenet van megörökítve a londoni archeológiai lapok legutolsó füzetében is.

A jelenet egy athéni esküvőt ábrázol, amikor a leány elhagyja a szülői házat s új otthonába tér a férje házába. Az ünnepélyes menetet a menyasszony anyja nyitja meg, kezében két égő fáklával, melyet a házi oltáron gyújtott meg. Utána vezet az ifjú férj a nejét, ezeket pedig a násznép, vőfélyek és koszorus lányok követik. Legutoljára marad az apa, aki kezében egy cipőt tart s mikor az új pár kilép a szülői házból, utánuk dobja jobb kezével a cipőt. A szokás azt jelképezi, hogy a leány felelősséget vállal az apai hatalom alól, de engedelmeséggel tartozik jövőben a férjének.

TANÜGY.

(—) Az Aradvidéki Tanítóegyesület aradi fiókbizottsága holnap délután két órakor ülést tart a Kossuth utcai fiúiskola épületében. Ezen alkalomból az elemi iskolában szünetel a tanítás. E fiókbizottsági ülésen fogja bemutatni a Kossuth utcai tanítótestület a napközi otthonban bevezetett *gyermek foglalkoztatást*. Érdeklőséget ad a gyűlésnek azon körülmény, hogy a jövő tanévben a kézimunkát úgy a fiú, mint a leányiskolákban általánosan tanítani kell. Ugyanezen ülésen fogják megválasztani az új tisztikart.

Aradtól Milanóig — motoron.

(Az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak terve.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Rendkívül eredeti, nagy érdekességgel bíró terv foglalkoztatja az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak vezetőségét. A terv azzal az ismeretes elhatározással kapcsolatos, hogy az aradi Weitzer féle vagongyár a milánói nemzetközi kiállítás közlekedési csoportjában kiállítja az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak számára készült gyorsmotorok egyikét. Az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak vezetősége, hogy a gyorsmotorok használhatóságát és hosszabb utakra való alkalmasságát minden kétséget kizáróan illusztrálja, most azzal a tervvel foglalkozik, hogy ugyanazzal a motorral, amelyet a vagongyár Milanóban kiállít, *megtételi az utat Aradtól Milanóig*. A terv bevezetett dolognak még nem tekinthető, amennyiben még azon vasutak hozzájárulása szükséges, amelyek vonalain ez az út elvezetne. de a terv eredeti volta így is rászolgál a legnagyobb érdeklődésre és elismerésre.

Amikor a terv fölmerült, elsőben arról kellett bizonyosságot szerezni, hogy a motoros kocsit az emelkedéseket meg tudja bírni-e. Az arad-milanói utnak az a része, amely a *Déli vasut* vonalain vezet, gyakori emelkedéseken vezet át. Az Arad-Csanádi Vasutak vezetősége erre egy gyorsmotoros kocsival *próbautat tett Arad-Predeal között*, amely tudvalevően szintén emelkedésekben gazdag pálya. A próbaut, amelyről annak idején megemlékeztünk, minden tekintetben bevált, s bebizonyosodott, hogy a gyorsmotor az emelkedéseket igen könnyen bírja el. Az érdekes próbauton részt vett az Acsev. vezetőségén és több szakemberen kívül a Magyar Államvasutak két mérnöke is, akik állandóan a kocsivezető mellett állottak s mindvégig jegyzeteket vettek föl a gyorsmotor utjának egyes fázisairól. A gyorsmotor használhatóságát ez az út azzal is igazolta, hogy míg a gőzüzemű vasutaknál a mozgonyt már csak némileg is hosszú utakon — például Arad és Bécs között — utközben ki kell cserélni, itt *egy kocsit* tette meg a hosszú, nehéz utat.

Az arad-milanói utnak második feltétele azoknak a vasutaknak engedélye, amelyek vonalain ez az út elhalad. Az utat a vasut *Budapest—Bécs—Laibachon* át tervezi s így a következő vasutak igazgatóságainak hozzájárulása szükséges: *Magyar Államvasutak, a K. K. Staatsbahn, a Déli vasut és az olasz vasutak*. Az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak igazgatósága, amint értesülünk, ez irányban megtette a lépéseket s nem valószínű, hogy bármelyik vasut is megtagadná a hozzájárulását a motoros forgalom e nevezetes erőpróbájától, amely kétségtelenül elsőrangú eseménye lesz a nemzetközi közlekedés-ügynek.

Az út, amennyiben megtartatnék, *április 2. és 10. közé* fog esni. A kocsit, amelyen valószínűleg *Vásárhelyi Béla* főrendiházi tag, az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak vezérigazgatója és *Sármezey Endre* főfelügyelő is utazni fognak, egy aradi motorvezető fogja vezetni, aki melé azon vasutak, amelyek vonalain a motor áthalad, az utnak illető részén szintén egy-egy mozgonyvezetőt adnak. Miután a motor ismeretlen pályákon halad át, az utat csak nappal fogják folytatni.

A szakkörök bizonyára nagy érdeklődéssel fogadják ezt a nevezetes tervet. Az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak vezetősége, amely a motoros-forgalom korszakalkotó reformjának Magyarországon első uttorja volt, ezzel ismét jelentős, dicséretre érdemes lépést tesz az iránt, hogy a motoros forgalomnak nagy előnyeit és kiválóságát a külföldnek is bemutassa.

Hogy halt meg Zichy Mihály?

(Pétervári levél.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Hirneves hazánk fia, az idegenben elbunyott Zichy Mihály festőművész magyar földben fog fog pihenni. Mint már említettük, *Lukács György* kultuszminiszter előterjesztésére elhatározta a kormány, hogy Zichy Mihályt, mint a nemzet halottját fogja eltemettetni a kerepesi-uti temetőben, ahol a székesfőváros *Deák Ferenc* mauzóleuma közelében jelölt ki számára disztrihelyet. A Magyar Képzőművészeti Társulat ma már *Forster Gyula* báró elnöklésével ülést tartott, amelyen a gyászünnepek előkészületeivel foglalkozott.

Zichy Mihály *betegségről és haláláról* egy pétervári magyar hírlapíró a következőket írja március elseji kelettel:

Zichy Mihály már régóta betegeskedett. Ezelőtt öt évvel mutatkozott rajta vesebaj. Később nagyon keblemetlenné vált a mesterre nézve ez a betegség. Nem távozhatott el hazulról. Nem tudott menni, sőt még állni is alig bírt. Folyton kanapén feküdt már mintegy két éve. Legutóbb pedig a látóképessége is nagyon csökkent.

— Még megtörténik velem az a furcsa dolog, hogy megvakulok. Vak piktor! — mondta nekem.

Ma aztán háziorvosával, *Fischer dr.-ral* elmondattam magamnak utolsó napjainak történetét.

— Zichy Mihály, beszélte az orvos, január első napjaiban influenzát kapott. Ekkor ágyba fektettem. Majd nemsokára rá észrevettem, hogy a tüdeje meg van támadva. Ekkor a cár első orvosát segítségül hívtam, vele konstatáltuk, hogy az ősz mester tüdőtuberkulózisban szenved. Tisztában voltunk most, hogy Zichy nagyon kevés ideig fog ellenállani a pusztító

vésznek. Tegnap estefelé a mester, aki pedig aznap tizenöt órát aludt, nagy álmoságról panaszkodott.

— Doktor, aludni akarok, adjon valami al-ta'ó szert! — suttogta nekem.

— Nincsen! — válaszoltam s tudva, hogy ha elalszik, többé soha sem ébred föl, stimuláns szert itattam vele. Így sikerül a beteget éjjell tizenegy óráig életben tartanom. Folyton eszméletlenül volt s halkán bár, de teljesen érthetően, mondhatni joviálisan beszélgett velem s környezetével. 11 órakor egyszerre befordult a falnak s ezt mondta:

— Most már mégis csak szabad talán kissé aludnom. Bonne nuit!

Zichy Mihály elszenderedett, azaz meghalt, szépen lassan, érverése elfogyott, szívműködése megszűnt.

Igy halt meg Zichy Mihály, a nagy magyar művész, 1906. február 28-án, valamivel éjjel előtt. Miután ott lévő egy-két magyar barátját nem értesítették kellő időben, halálos ágyánál nem volt jelen egyetlen honfitársa sem. Mikor ma reggel Simonovszka-utca 1. számú lakásán megjelentem, a mestert már holtan találtam műtermének óriás perzsa díványján. Zichy Mihály arcát nem változtatta el a halál. Rajta van most is az a jóságos mosoly. Teste való-ságos csontváz. Délután azután a temetkező egyesület emberei érckoporsóba fektették; ráadták fekete magyar díszöltönyét is. A ravatal körül csupa élővirágok, leginkább ibolya, melyet annyira szeretett a mester. Selyemvánkosokon helyezték el a Szent Anna- és a Vladi-mir-rendjeleket, az osztrák vaskoronát és az orosz akadémia tagsági jelvényét.

Zichy Mihálynak roppant értékű műkincse maradt. Lakása valóságos muzeum. Hogy ezek-ből menthető legyen, ami még helyén van, el-mentem a magyar-osztrák nagykövetségre. Aerenthal báró nagykövet intézkedett is azon-nal. A magyar-osztrák főkonzul egyik hivatal-nokával és a kerületbeli orosz előjáróval már meg is kezdte a hagyaték leltározását. Azt mondják, Zichy Mihály végrendeletét hagyott hátra. Egyik levelét, mely a nagykövetnek volt címezve, a mester utolsó kívánsága szerint uyomban kézbesítették Aerenthal bárónak.

MULATSÁGOK.

(=) Az ujarad zsigmondháza jótekonycélu Petőfi-asztaltársaság az idei farsangon is telje-sen sikerült táncmulatságot rendezett, amelyen megjelentek:

Asszonyok: Fleischer Jánosné, Petula Jakabné, Fuchs Józsefné, Wellisch Alajosné, Tubu Ferencné, Jäger Róbertné, Klug Ferencné, Rebb Péterné, Wal-lentin Jánosné, Balogh Mátyásné, Futsák Jánosné, Gantner Jánosné, Geiszler Jakabné, öz. Schab Já-nosné, Fülöp Lőrincné, Schlesinger Lajosné, Abaffy Lajosné, Wurga Ferencné, Irza Lajosné, Steigerwald Adámné, Büchler Izidoré, Klug Mihályné, Szato-reusz Jakabné, Popics Antalné, Braskó Jánosné, Bauer Alajosné, Bartl Nándorné, Liedl Fülöpné, Dima Györgyné, Zuber Antalné, Prekup Péterné, Vezér Jánosné, Dobunda Andrásné, Freund Miklósné, Dengl Oszkárné, Kets Miklósné, Fochl Henrikné, Mets Ferencné, Szarvas Györgyné, Kierst Nándorné, Hollerbasch Jánosné stb.

Leányok: Schmitt Teréz, Wenzler Helén, Schmitt Amália, Hollerbasch Anna, Steiner Vilma, Schlesinger Róza, Steiner Czilli, Koszka Irma, Rebb Elekka, Lengyel Jola, Nádler Berta, Gáll Anna, Fre-und Erzsé, Ilencz Paula, Szarvas Teréz, Wass Ka-tica, Merfy Anna, Schiff Nina, Nikin Ilona, Ekert Róza, Klug Anna, Bauer Hermin, Jäger Katica, Braskó N., Bartl Boriska, Vezér Janka, Krieglleder Erzsé, Fülöp Anna.

Felülfizettek: Hartmann Ferenc 4 korona 20 fillér, Petula Jakab 2 korona 40 fillér, Murát János 2 korona 20 fillér, Ifj. Koszka János 1 korona 20 fillér, Fodor Géza, Klukevits Adám, Weil Károly és Weltsch Mátyás 1—1 korona, Wellisch Alajos, Dengl Oszkár és Freund Miklós 80—80 fillér, id.

Koszka János, Liedl Fülöp és ifj. Hollerbach János 60—60 fillér, Vezér János, Irza Lajos, Fleischer János, Dé-mási György, Kolb Ödön, Prekup Péter, Büchler Izidor, Zellinka Gaspár, Jäger György, Feu csak János, Dobunda András, Zuber Antal, Ketsch Miklós, Geiszler Jakab, Wohlfart Pál, Zavada Já-nos, Schiff János és Klug Mihály 40—40 fillér, Metz Ferenc, Hartl Alajos, Szigler János, Baumgart-ner Konrad és Szatoreus Jakab 20—20 fillér; mely nemesszivü adakozásokért az asztaltársaság ezuton is leghá'asabb köszönetét nyilváníja Petula Jakab elnök.

(=) A világi Mária rózsafüzér-társulat ál-tal február 20-án rendezett s igen fényesen sike-rült mulatságnak összes bevétele 636 korona, evvel szemben kiadás 140 korona volt. Az így fennma-radt 496 kor. tiszta jövedelem a társulat által Vi-lágoson létesítendő szegények háza alapja javára fordítatott. Felülfizettek: Gróf Bréda Viktorné, báró Bohus László 20—20 kor., báró Bohus Lajos 15 kor., Glück József 10 kor., Czárán János, Kabdebó János, dr. Kabdebó Antal, dr. Csiky Tivadar 8—8 kor., Török Arpád, Valerian József, Kublin Lajos 5—5 kor., Szabó Albert, Szalay Manó 4—4 kor., Bódi József 3 kor., Adler Ignác, öz. Hofbauer Zsigmondné 2—2 kor., Argyelan Elek, Krivan Já-nos, Kocsis Géza, öz. Balazs Vilmosné, Faragó Ist-ván 1—1 kor., melyekért fogadják a társulat nevé-ben ez uton is halás köszönetüket. Török Arpádné, a társulat elnöke.

Bánffy után Eötvös.

Ujabb kilépés a koalícióból.

(Eötvös Károly visszavonul.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 6

Bánffy Dezső bárónak váratlan kilé-pése a vezérőbizo ttságból és a koalícióból oly váratlanul érte a politikai köröket és minden tagadás ellenére is oly mély hatást tett rájuk, hogy ma is csak e kilépéssel és ennek következményeivel foglalkoztak. A koalíciót természetesen nem a mindössze tizenhárom tagot számláló pártnak, vagy Bánffy Dezső személyének elvesztése érinti kellemetlenül. A szövet-kezett ellenzék körében attól tartanak, hogy az ország közvéleményének 67-es politikát valló része arra a belátásra fog jutni, hogy ha Bánffy, a volt miniszter-elnök, a korona szándékait és állhatatos-ságát ismerő politikus belátja a jelenlegi küzdelem meddőségét, akkor valóban kár egy sikertelen küzdelmet a végletekig foly-tatni és céltalanul a nemzeti erőket föl-mészteni.

Bánffyt ma már követte Eötvös Károly, aki szintén levélben jelentette be a koalí-cióból való kilépését.

Bánffy és Tisza.

A politikai világban ma sem beszél-nek másról, mint Bánffy Dezsőről. A függetlenségi pártban valósággal örülnek az ő kilépésének s azt hangoztatják, hogy Bánffy Dezső báró most nem izoláltan áll politikailag, hanem teljesen lejártta magát. Azzal magyarázzák ezt, hogy Bánffynak eddig nagy erkölcsi tőkét kölcsönzött a koalíció, most azonban ettől elesett s is-mét csak régi bűnei fognak felelevenedni a nemzet szeme előtt.

Bánffy Dezső báró elhatározásáról erős kritikát fog gyakorolni holnap Tisza István gróf, aki ma akarta kiadni nyílt levelét választóíhoz, de a Bánffy- eset miatt hol-napra halasztotta, hogy ma még megtold-hassa.

A vezérőbizottság nem válaszol.

Ma délelőtt Andrassy Gyula gróf laká-sán fontos politikai tanácskozás volt, me-

lyen Andrassyn kívül Kossuth Ferenc, Ap-ponyi Albert gróf és Zichy Aladár gróf vettek részt.

A pártvezérek arról határoztak, hogy milyen módon válaszoljon Kossuth Ferenc azon támadásokra, melyekkel Bánffy Dezső báró illette? Kossuth ismét hangoztatta, hogy nézete szerint az egész koalíciónak a 48-as eszmék kiküzdését kell célul tűz-nie, amit azonban a 67-es politikusok — Andrassy és Zichy — ma is hevesen elle-neztek. Végül kompromisszumban állapod-tak meg, mely szerint a vezérő bizottság nem válaszol Bánffynak, hanem kilépését egyszerűen tudomásul veszi.

A vezérőbizottság délutáni ülésének elején Kossuth Ferenc bejelentette, hogy Bánffy Dezső báró levélben értesítette a vezérő bizottságból való kilépését. A bi-zottság nem kívánta a levél fölolvását, hanem egyszerűen tudomásul vette Bánffy-nak, valamint Eötvös Károlynak kilépését, melyet Eötvös az ülés folyamán érkezett levélben jelentett be.

Eötvös Károly levele.

Eötvös Károly a következő levelet in-tézte Kossuth Ferenchez:

Tisztelt barátom!

Mai napon kelt becses soraidat meg-kaptam, melyekben értesítesz, hogy ma vezérő-bizottsági ülés lesz és hogy báró Wesselényi Miklóshoz kérdést intéztél, vajjon Bánffy Dezső báró álláspontjával azonosítja-e magát az újpárt?

Tisztelettel értesítelek, hogy mély sajnálattal, de szilárdan elhatároztam, hogy a vezérő-bizottságból kilépek és már a mai ülésen sem fogok megjelenni. Okaim ugyanazok, amelyek Kaas Ivor bárót és különösen Bánffy Dezsőt ve-zették a kilépésre. Bölcsezen tudod, előt-ted nem volt titkom, hogy én nagy kérdésekben régóta nem voltam a bi-zottsággal egy véleményen és bár ko-moly és tiszteletreméltó tekintetek, de mégis melléktekintetek késleltették mai elhatározásomat. Különös okaim is van-nak a kilépésre. Nem viselhetek fele-lősséget oly cselekményekért, amelyek ellenzémmel vagy tudtom nélkül jön-nek létre. Idegen beavatkozást is veszek észre egy idő óta, melylyel számolni alig volt módunk és alkalmunk. A hatalom nagy veszélyt zuditott reánk és eddigi küzdelmünket hazánk javára siker nem jutalmazta.

Ily válságos helyzetben elménket és hazafiságunkat minden külső nyomástól meg kell szabadítani. Okaim történetét nem mondom el. Alkotmányunkat, álla-mi és nemzeti létünket súlyos támadás érte és éri naponként. Ezzel szemben magunk között minden belső vizsályt kerülni kell. Ezért óvakodom a mult fe-szegetésétől. Nem vádolok senkit ma-gunk közül; félreértésre, keserűségre nem szabad alkalmat nyujtanom, hi-szen küzdelmünk iránya és végcélja egy és ezentul is egy marad.

Hogy az újpárt azonosítja-e magát Bánffy Dezső báró álláspontjával, erre nézve a párt tiszteletreméltó elnöke ön-magában nem adhat fölvilágosítást. Ma-ga párt fog határozni és ezért légy kegyes megállapodását bevárni.

En pedig a cselekvékeny politikától vissza akarok vonulni s a magam irodalmi fegy-vereivel akarok fajunk és hazánk javá-

ra küzdeni. *Most magyarra és hazafira van szükség és nem politikusra és nem taktikára. Ebből már elég volt.*

Szives üdvözlettel maradtam Budapesten, 1906. március 6., jó és igaz hived
Hölvös Károly.

Miss Balfour kortesuton.

(Leány a politikában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

A N. Fr. Pr. londoni levelevezője érdekes részleteket mond el arról a nagy küzdelemről, amelyet *Balfour* volt angol miniszterelnök a londoni City mandátumának elnyeréséért folytatott. *Balfour* manchesteri bukása folytán nem kapott helyet az alsóházban és így pártvezérsége csak címzetes volt. Az angol miniszterelnököknek tudvalevőleg sokkal nagyobb a jogköre és súlya, miát kontinentális kollégáiké. Számottevő tényező marad bukása után is, egy hatalmas pártnak vezetője és a parlamenti váltogazdaság folytán már a közel jövőben kilátással vannak arra, hogy ismét miniszterelnök lehessen. Mert az angolok nagy súlyt fektetnek arra, hogy egy párt se maradjon hosszabb ideig uralmon.

*Balfour*nak, hogy elnyerhesse a londoni City mandátumát, akárcsak egy római néptribunnak, végig kellett házalni a City összes mézárászokait, amelyeket saját bevallása szerint akkor volt csak első ízben alkalma alaposan szemügyre venni. Elképzelhető, hogy milyen furcsa hatást keltene nálunk, ha *Tisza* István gróf vagy *Kossuth* Ferenc födetlen fővel korteskedőnek megválasztatásuk érdekében, valamelyik budapesti vásárcsarnokban és például a választási reformról volnának kénytelenek nem csupán beszédet mondani, hanem temérdek kérdészködékre felelgetni. A City mézárászokéi, akik nincsenek egy politikai véleményen *Balfour*nal, kissé hidegen fogadták a volt miniszterelnököt. Mint később valaki tréfásan megjegyezte, ennek a nagy hidegséget terjesztő jég volt az oka, amely a huszemtűsz konzerválására a mézárászokban fel van halmazva. De tekintve a politikai nézeteltérést, amely a mézárászokéi és *Balfour* között fenforog, aránylag elég kedvező volt a fogadtatás. Angol szokás szerint a mézárászokéi keresztnevéen szólították *Balfour*t.

— Jó öreg *Arthur*, ez egyszer még sem bukattunk el, tréfálkoztak a jovialis mézárászokéi a volt miniszterelnökkel, aki kedélyesen hallgatta élcelődéseiket.

A napokig tartó kortesut, amely a mézárászokéi, a gabonacsarnokokon és a különböző ügynökségeken át vezetett, az arisztokratikus, gyenge szerveztű *Balfour*t épen a választás napján ágyba döntötte. Hogy ez nem lehetett kelemes *Balfour*ra néve, azt igazolhatják a mi múlt évi választásaink bukott jelöltjei, akik bukásukat betegségükkel okolták meg, melyet a keserves idegrontó kortesuton kaptak.

Betegsége miatt a volt angol miniszterelnök a választás napján nem korteskedhetett és ezért a nővére, *miss Balfour* vállalkozott erre a csak férfhoz illő fárasztó munkára. *Balfour* kisasszony már évek óta tevékeny részt vesz bátyja közéleti szereplésében.

Nemcsak egészségi állapota fölött örökdiaggó gonddal, hanem egyedüli bizalmasa és tanácsadója bátyjának, akit még utazásaiban is elkísér.

A kisasszony vállalkozott arra a nem éppen könnyű feladatra, hogy bátyja nevét győztesen hozza ki az urnából. És az önfeláldozó

nővér pompás kortesut bizonyult. *Balfour*t óriási többséggel megválasztotta a City. A választás eredményének kihirdetése nagy örömet keltett a választók között. Körülvették a tuliboldog *miss Balfour*t és zajosan ünnepelték őt, valamint betegesen fekvő bátyját is. De *miss Balfour* nemcsak fél munkát végzett. Ha már győzelemre segítette bátyját, úgy gondolta, hogy illő lesz a választók üdvözlését bátyja nevében megköszönni. És *miss Balfour* olyan okos, szép elmondott beszédekkel vágott ki, amilyen még az angol parlamentben is ritkán hangzik el, nálunk pedig — nagyon ritkán.

IRODALOM ES MUVESZET.

A színház műsora:

Szerda: *Hogy kell hódítani?* Bemutató előadás Harmath Józsa föléptével. A biró, Az almafa, egyfelvonásos vígjáték. (Páros bérlet.)

Csütörtök: *Diákszerelem*, operett. Bemutató előadás. (Páratlan bérlet.)

Péntek: *Diákszerelem*, operett. (Páros bérlet.)

Szombat: *Diákszerelem*, operett. (Páratlanbérlet.)

Helyet az öregeknek!

A 74 éves *Viktorien Sardou* egy új darabjával óriási sikereket arat a párisi Varieté színházban. *Ernest Blum* s vele az egész régi, öreg emberek-ből álló írói gárda felujult önérettel, dagadó kebel-lel kiáltják: „Helyet az öregeknek!” De milyen ritka örömmel az öregeknek, hogy néha-néha fiatalos erővel visszaküzdhetik magukat arra a polcra, a honnan sok-sok évvel ezelőtt ők kiáltottak, hogy: Le az öregekkel, helyet a fiataloknak!

Néhány kedves apróságot mesélt *Ludovic Halévy* az öregekről, akik nem tudtak abba boletörödni, hogy megöregedtek. Egy alkalommal *Montigny*-nál, a Gymnase színház igazgatójánál volt, mikor az inas névjegyet adott át a ház gazdájának. *Montigny* egy pillantást vet a névjegyre s kedvetlenül mondja az inasnak:

— Hadd várjon.

A jelentkező, a mint *Halévy* megtudta, *Eugène Scribe* volt, annyi pompás darab szerzője, akinek most az előszobában kellett várakoznia. S hányan vannak, akik a szinigazgatókat épp úgy zaklatják folyton kézirataikkal, akárcsak a tehetséges kezdők. Ilyen makacs volt *Dupin* apó, aki *Bertrand* ot, a Varieté igazgatóját tisztelte meg örökösen kézirataival. Az igazgató mindig udvariasan vette át s mindig udvariasan — adta vissza.

Barrière boritékban küldte be darabjait egy szinigazgatónak, aki azokat mindig néhány kedves sor kíséretében küldte vissza, de, a mint *Barrière* utóbb észrevette, oivasatlanul. Egyszer megnt így kapott vissza egy beküldött kéziratot attól az igazgatótól, aki azt írta, hogy a darab elolvasása igen kelemes élvezetet szerzett neki, de repertoárja erre az idényre túl van halmazva ujdonságokkal. *Barrière* azt válaszolta: „Még sokkal nagyobb élvezete lett volna, ha tényleg végigolvastam volna a darabot, mert ez önnek egyik ifjúkoru műve, melyet szerencsés voltam egy antikváriusnál felhalászni“.

* *Diákszerelem*. A színház igazgatósága nagy áldozatkészséggel, bőkezűen állította ki a *Diákszerelem* operettet, melynek csütörtökön lesz a bemutató előadása, minden hazai szinpadot megelőzőleg Aradon először. A darabhoz sok új díszlet és fényes kosztüm készült. Az első felvonás *Heidelbergben* játszik, a második felvonás *Hollstadtban*, a harmadik felvonás a fejedelem parkjában. Különösen szép lesz az első felvonás hangulatos, majd mulatságos fináléja, a második felvonás pompás katonai szemléje ragyogó új kosztümökkel s a harmadik felvonás keretében a befejező ballet. A leghatásosabb énekszámok az operettben: *Böske* belépője (énekli *Zalay, Jenő, Vogel* és *Strimfi* belépője (éneklik *Rontay, Faludy* és *Nyárai*). *Őh be kar, hogy vége már...* (éneklik *Fonyvesi* és *Hunyady*), *Jönnek a tisztek...* (éneklik *Rontay* és négy tiszti), *Agyó szerelmem...* (éneklik *Zsigmond* és

Faludy), *Majd hosszú lesz az orra...* (éneklik *Rontay, Zalay, Nyárai* és *Faludy*), *Őh az a Budapest, kuplé* (éneklik *Rontay*) és különösen az I. és II. felvonás hatalmasan felépített fináléi. Jegyek a csütörtöki bemutatóra holnap reggel már válthatók a színházi pénztárnál.

* Egy új *Napoleon*-dráma. A párisi *Ambigu*-színház március eisején tartotta meg egy új *napoleoni történeti kép* főpróbáját. Az ötfelvonásos darab nem valami sikerült alkotás, sőt egyes helyein, bár érzékeny darabnak készült, a közönség nevetett is. A színmű szerzője *Castellane* márki, aki *Valevszka* grófnőnek, *Napoleon* leghűbb szeretőjének történetét dolgozta fel. A történeti valósággal a márki ur kissé szabadon bánik el. *Napoleon* a grófnővel *Varsó* utcáin találkozik. A nagy hadvezér beleszeret és udvarol neki, a grófnő azonban elmentál kívánságának, bár a lengyelek kényeszeríteni akarják őt, hogy a lengyel szabadság érdekében viszonzza *Napoleon* szerelmét. Látjuk aztán, milyen erőszakosan akarja érvényesíteni szerelmét *Napoleon* a *varsói kastélyban*. Végül látjuk a grófnőt, a mint *Fontainebleau*-ban bucsuzik a császártól. Holott valójában *Napoleon* csak *Eba* szigetén látta viszont leghűbb szerelmesét, de onnan is elküldötte, mert nem bírta neki megbocsátani, hogy a sziget lakói őt nézték a császárnénak és megérkezésekor úgy ünnepelték őt, mintha *Mária Lujza* lett volna.

A szerelmi kenőcs.

(Egy aradi kuruzslóné.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

A szerelem és a disznózsir két egészen különböző dolog. Hogy mégis egymás mellé kerülnek, abban *Duró* Benjáminné a ludas, aki is elhatározta, hogy szerény ház mesternől jövedelmét a szerelmes cselédányok révén fogja tekintélyesebbé tenni.

Múlt esztendő szeptemberében meg is kezdte e vagyonszaporítási műveletet. Elhíresztelte, hogy aki szeretőt akar szerezni magának, vagy aki férjhez akar menni, az forduljon hozzá, mert ő olyan kitűnő szert tud, amelyiktől még a legkeményebb szívek is megpuhulnak. A hirdetés folytán jelentkeztek is kliensek, akiknek *Duró* Benjáminné egyszerű titkizatosággal átnyújtott némi pénzbeli ellenszolgáltatás fejében egy disznózsirral telt dohoz, amelyhez azt a használati utasítást csatolta, hogy annak tartalmából meg kell kenni az imádozott féfiu kezét és nyakát, mire az rögtön halálos szerelembe esik.

A csodálatos disznózsir csakhamar nagy keresletre tett szert s akkortájt igen sok aradi férfiu csodálkozva tapasztalta, hogy zsiros a nyaka. Szerelemre azonban csak nagyon ritkán került a dolog. *Duró* né azzal biztatta az Amor hálójába esett cselédányokat, hogy ideáljaik már a legközelebbi napokban epedve fognak lábalk előtt fetrengeni: a fetrengés azonban minden várakozás dacára is elmaradt.

A disznózsir sok pénzbe került s miután semmi eredménnyel nem járt, a hölgyek megunták a várakozást s visszakövetelték a pénzüket. De hiába követelték. Végre is a türelmetlenebbek az aradi királyi járásbíróshoz fordultak, ahol *Bozóky* Mátyás albiró előtt most került tárgyalásra a szerelmi disznózsirásítás súlyos bünesete. Négy jóképű cselédleány panasolta, hogy *Duró* né megkárosította őket. *Mina*-Zseni 25 koronát, *Kiss* Teréz 19-öt, *Markovics* Ilona 32-öt és *Engelhardt* Zsófi 28-at költött a zsirra.

A tárgyaláson *Duró* né igen kedélyesen védekezett, beismerve a fent elmondottakat, de

utalván arra, hogy a legdrágább hajnövesztő szer se növeszt hajat és azt mégis *büntetlenül árusítják*. A bíró azonban nem fogadta el ezt a védekezést, hanem négy rendbeli közrend elleni kihágás miatt 50 korona bírságot rótt a még mindig jóképű asszonyra, aki az ítéletben meg is nyugodott.

Aktuális emberek.

Darányi Jánosné.

Marholm Laura kisasszony, a végleg elsoványodott s a közelmúltban az elmebetegek házába internált író nő valamelyik munkájában annak a véleményének adott kifejezést, hogy a nő nem természeti intellektuális munkára Sajat nemének ezen lekicsinylését azonban egyedül a maga szellemi termékeivel bírta bizonyítani a derék hölgy, aki állandóan az anyaság aldasáról prédikálva, egész életében meddő maradt.

Nem csuda, hogy amikor maguk között a szociológiával foglalkozó nők között ilyen vélemények hangzanak el: a férfiak még inkább felbiggyeszítik az ajkukat, ha nő-íróról van szó. A szoknya nem szavaz: ez az ősmagyar álláspont is a gyengébb nem ellen irányul s ember, szaz hogy magyarul beszéljünk, asszony legyen a talpán, aki szembe mer szállani ezzel az elői étellel.

Darányi Jánosné azonban asszony a talpán. Nem tudható ugyan, hogy gyermekkorában tanulmányozta-e Shakespearet és a bibliát, amint azt az irodalomtörténet minden íróról feljegyzi. Nem kutatjuk azt sem, hogy hol és mikor született: ennyire indiszkrétek még mi, újságírók se vagyunk, ha amugy is szemmel láthatólag fiatal hölgyről van szó. Az irodalomtörténeti adatokat még azzal sem egészíthetjük ki, hogy vajjon valami szellemóriás, vagy talán a boldog családi élet ihletése bírta e rá Darányinét az írásra? Csak azt tudjuk, hogy néhány évvel ezelőtt érdekes női írással levelet hozott a mi műhelyünkbe a posta. Valami tárcsa volt benne, amit a tömérdek beérkező silányság után a szerkesztőségekben már szokásos és indokolt rosszhiszeműséggel néztünk át, el lévén készülve rá, hogy a papirkosár ismét gazdagodni fog. A végén azonban kislált, hogy az egyszer tévedtünk. A tárcsa igen jó volt. Alatta ez az álnév: *She*.

Ki lehet ez a *She*? A Rider Haggard „Ó”-je, a rejtélyes, örök fiatalága, szerelmes asszony nevét miocoda intuíció révén választotta a maga írói nevének? És miért, hogy nem leplezi le magát előttünk, mikor már sorra jelennek meg az írásai a vonal alatt? Ez a sok kérdés izgatta a redakció kíváncsiságát, míglén meg nem jelent egy szerkesztői üzenet alakjába bújtatott interpelláció *She* hez, amelyben igen indiszkrétül azt kérdestük, hogy mi az igazi neve. Megkaptuk a választ is. *She*-Darányi Jánosné.

Azóta gyakran találkoztunk ezzel a névvel. Egyik aradi lap szépirodalmi pályázatán Darányiné lett a nyertes. Tárcsái egy nagy arányokban fejlődő tehetség ígéretével bízattak s azok, akik őt személyesen is ismerik, csodálkozva mondogatták: — Sajátságos! Nem is hittük volna róla!

Nem is hitték volna, mert Darányinéből senki ember fia nem „nézi ki” az írónőt. A Közhit ugyanezt mondja, hogy az írónők mellesleg kéhársnyák is, tudakosak is és uram bocsá! — talán szemüveget is viselnek. Darányiné azonban megmaradt szinte lányosan naiv jelkűnek és még csak orkkert sem visel. De azért nem pihen: most is, fivére irattal rendezti, sajtó alá, A *Tausch* Jeó posthumus könyvét.

Holnap este pedig az ezerfejű szörnyeteg elé bocsájtja az író nő legkisebb gyermekét. Amennyi édes izgalom van az első csókban, az mind meg-

ismétlődik egy lázas, villámfényes színházi estén, amikor a különben jól nevelt szörnyeteg, a közönség, tapsra veri a kezeit. Az első csók — az első taps: biz' isten, boldog, aki mind a kettőt megérte. És Darányiné — pardon, hogy megint tapintatlanok vagyunk, — az egyiket már megérte s a másikat — ha jósolni szabad, — holnap éri meg. Megmutatja, hogy *hogyan kell hódítani* a közönséget. Hogy más különben hogyan kell hódítani, annak a titka szintén megtalálható az ő egyéniségében.

A holnapi este pedig valószínűleg be fogja bizonyítani, hogy a Kölcsey egyesület irodalmi szakosztálya nem hasonlít a pápához. Nem csalhatatlan, amikor bizonyos pályadíjak felől ítélezik.

— zab —

A szökés párosan.

(Modern romantika.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Csinos és érdekes szerelmi históriáról szól az ének, melynek szereplői egy bájos, fiatal, alig 16 éves hölgyke és egy vállalkozó szellemű, pelyhes állu ifju. Mindkettő előkelő szármári úri család sarja, akik örök szerelmet esküdve egymásnak, egy kis romantikával kedveskedtek a makacs szülőknek.

V. Margit kisasszony és B. Géza fiatal jogász játszották végig ezt a modern regényt. Azaz, hogy nem is végig, mert hiszen a dolognak még csak a legelején vannak. Csak épen az első lépést tették meg — a többi majd csak jön magától.

A fiatalok a minap arra a boldog felfedezésre jutottak, hogy nem tudnak egymás nélkül élni; de sokkal egészségesebb gondolkodásuk, semhogy a halálra gondoltak volna, mikor olyan szép az élet, — különösen ugy egymás mellett. Tegnap délután tehát megszöktek hazulról és egyenesen Debrecenbe utaztak. A délutáni gyorsvonatra szálltak fel, csak úgy, ahogy voltak, minden podgyász nélkül, néhány ismerősük látta is őket, de senki sem gondolt „rosszra.”

Debrecenbe érkezve, bérkocsin behajtottak a városba és meghúzódtak a legcsendesebb kávéházban, az „Emkében”, melynek egyik félresső sarkába vonulva, összebuja nagy bol dogan turbékoltak, mikor egyszerre megjelent a színen *Bardóc* rendőr-biztos, aki megzavarta az idült. Odalépett a boldog szerelmesekhez és rideg előzékenységgel beinvitálta őket a rendőrségre. Ott tudtukra szék, hogy otthonról távirati megkeresés érkezett arra nézve, hogy a szökevények Debrecenben megtalálhatók-e? Am a fiatal „bűnösök” nem akarnak megtérni. A hölgyke pityeregve simult a lovagjához és kijelentette, hogy ő szerelmesétől — történeljék bármi — el nem válik. Az ifju pedig erősen tiltakozott a profán beavatkozás ellen.

Kovács rendőr fogalmazó, miután, a családi sürgöny további utasításokat nem tartalmazott egyelőre szabadjukra hagyta a turbékoló szerelmeseket, de rendőrökkel vigyáztat rájuk, amíg a szülőkől további utasítás érkezik — nehogy megszökjének enyhébb éghajlat alá.

Ez azonban alighanem fölösleges óvintézkedés. Mert több mint valószínű, hogy holnap már Debrecenben lesz a távirat:

— Margit, Géza gyertek haza, minden meg van bocsájtva!

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi Iparos Ifjak önképző egylete folyó hó 7-én szordán este 8 órakor az egylet helyiségében választmányi gyűlést tart, melyre a tagokat ez uton is meghívja az elnökség.

A betörő szeretője.

(Ez is romantika.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Hónapokkal ezelőtt *Brettner* Kálmán, az Aradon is ismert híres szegedi betörő külföldi utlevelet váltott és vonatra ült, hogy beutazza a félvilágot, helyesebben: hogy megismerkedjék a félvilág rendőrségével. Itthon hagyta az asszonyát, *Herczeg* Erzsébetet, akivel csak amolyan „művészházasságot” kötött.

Brettnernek nem volt egyéb kötelessége, minthogy a lopott pénzből eltartsa az asszonyát, aki viszont a meleg fészekről gondoskodott az ő ügyes kezű, raffinált eszű urának. Meg is volt így békességben a különös pár cseléd. Azonban a rendőrség roppant kegyetlen természetű és a lopások miatt letartóztatta a tolvajt, aki olyan ügyes volt, hogy vagy hatszor szökött meg a fogházból. Nem ment messze, csak a kedvese lakásáig. A rendőrök egyenesen edamentek, mert tudták, hogy ott legbiztosabban megtalálják.

Egyszer a csillagbörtönből is megszökött és azt írta a börtönigazgatónak, hogy három nap mulva visszatér, csak engedjék meg azt, hogy a felesége mellett kimulathassa magát. A „becsületes” rab megtartotta a szavát: a harmadik napon önként jelentkezett a börtönben.

Egyszóval: a fiatalok szörnyen szerették egymást. De Brettner Kálmánban nagyobb volt az üzleti szellem, mint a szerelem és belátta, hogy ő így sohasem fog nagy pénzre, gazdagságra, szabadságra szert tenni. Ha valami komolyabb, érdemesebb büntényt követ el, nyomban elfogják, mert szíve nem engedi ki a városból.

Elhatározta, hogy világkörütra indul, hátha így kiveri a fejéből szegedi szerelmest. Az ügyes betörő el is utazott és itthagya a kedvesét, akinek majd megszakadt utána a szíve. Elállt cselédnek, „társaságokba” is járt, de ez mind nem használt, mert a szép zsványt csak nem tudta elfeledni.

Herczeg Erzsébet aztán nagy bánatában tegnap délután Teréz-utca 27. szám alatti lakásán marólugot ivott. Nem halt meg és lehet, hogy hamarosan elhagyja a kórházat.

Szerelem és árverés.

(Onya Mariska kontra Lungu Miklós.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Lungu Miklósnak, az öngyilkossá lett gyoroki görög keleti lelkésznek tudvalevőleg sok édespercet szerzett a gazdasszonya, a hírhedt *Onya* Mariska. A szerencsétlen lelkésznek ezzel a démoni asszonynyal folytatott viszonya nyilvánvaló volt, olyannyira, hogy nyilvános helyen is gyakran csókolódtak, egymással, s amikor a pap öngyilkos lett, *Onya* Mariska éjjel nappal ott slrt a holttest mellett.

A szerelemből azonban nem lehet megélni. Ezt bizonyítja az alábbi hirdetés is, amelyet most tesz közzé a radnai végrehajtó:

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi törvényszék 1906. évi 1744. számú végzése következtében dr. *Merár* Valér m. radnai ügyvéd által képviselt *Onya* Mária javára *Lungu* Miklós ellen 1500 kor. és járulékaik erejéig 1906. évi január hó 31-én fogvatartott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1516 koronára becsült következő ingóságok, a m.: házi butorok és egyéb ingóságok nyilvános árverésen eladatnak. Mely árverésnek a m. radnai kir. járásbíróság V. 61—2. számú végzése folytán 1500 kor. tőkekövetelés, ennek 1906. évi január hó 8. napjától járó 6% kamattal és eddig összesen 149 kor. 40 fillérben

birólag már megállapított költségek erejéig Lungu Miklós gyoroki lakásán 1906. március hó 14-ik napjának délelőtt — órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt M. Radnán, 1906. évi február hó 27. napján. Smikál János, kir. bir. végrehajtó.

Hogy honnan ered ez a követelés? Ki kutatja? Elég az hozzá, hogy ez is egy adat az öngyilkosság történetéhez. Vincze dr. után Lungu Miklós, azután ki tudná, kicsoda következik? Valóságos regény ez, az aradmegyei Nana regénye.

Új miniszterek esküje. A kormány tagjai Bécsben.

(A vezérőlbizottság és a szociálisták.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 6.

Ma már félhivatalos közlemény jelenti, hogy a hivatalos lap egyik közelebbi száma publikálni fogja a három új miniszternek: *Hegedüs* Ferencnek, *Tost* Gyulának és *Papp* Bélának kinevezését. Az új minisztereknek pénteken lesz az eskütétele, melyen *Fejérváry* Géza báró miniszterelnök is jelen lesz, akit ez alkalommal kihallgatáson is fogad a király.

A vezérőlbizottságot mai ülésén *Bánffy* Dezső báró kilépésén kívül azok az intézkedések is foglalkoztatták, amelyeket a kormány rendelkezéseivel szemben a törvényhatóságoknak ajánlani fog. Érdekesebb azonban az a hír, hogy a vezérőlbizottság arról is tárgyalt: *miként lehetne a szociálistákat a koalíció táborába vinni?*

Fejérváry bécsi utja.

Ma délelőtt több órán tartó minisztertanács volt, amelyen a kormány összes tagjai részt vettek. A minisztertanács után félhivatalosan jelentették, hogy a lapoknak az a híre, mintha *Fejérváry* Géza báró miniszterelnök ma Bécsbe utaznék, nem felel meg a valóságnak.

Egy estilap jelenti: Értesülésünk szerint *Fejérváry* Géza báró miniszterelnök holnap, *szerdán délután* utazik Bécsbe és csütörtökön délelőtt 10 órakor megy kihallgatásra. A miniszterelnök akkor terjeszti a király elé az új miniszteri kinevezésekre vonatkozó okmányokat.

Bécs-ből táviratozzák: A *N. F. Pr.* estilapja jelenti, hogy *Fejérváry* Géza báró *szerdán* Bécsbe érkezik. A miniszterelnök ez alkalommal jelentést tesz a kormánynak tervezett rekonstrukciójáról és az egyes vármegyékben a rend helyreállítása végett életbe léptetendő intézkedésekről.

Az új miniszterek.

A félhivatalos *Bud. Tud.* jelenti, hogy a hivatalos lap egyik legközelebbi száma tartalmazni fogja

Hegedüs Ferencnek pénzügyminiszterré, *Tost* Gyulának vallás- és közoktatásügyi miniszterré és

Szilágyi Papp Béla altábornagynak honvédelmi miniszterré való kinevezését.

Fejérváry báró holnap azért utazik Bécsbe, hogy jelen legyen az új miniszterek eskütételénél.

A *Bud. Tud.* jelenti továbbá, hogy a király *Feilitzsch* Arthur bárónak a valóságos belső titkos tanácsosi címet adományozta. *Feilitzsch* holnap szintén Bécsbe utazik a titkos tanácsi eskü letételére.

Vörös László kereskedelmi miniszter is Bécsbe utazik, hogy résztvegyen a kereskedelmi szerződések tárgyalásán.

A félhivatalos fenti közleménye is megerősíti azt az értesülést, hogy *Krisztoffy* József belügyminiszter és *Lányi* Bertalan igazságügyminiszter ezuttal még nem válnak meg a tárcájuktól. A távozó *Lukács* György és *Bihar* Ferenc miniszterek, valamint *Popovics* Sándor pénzügyi államtitkár magasabb kitüntetésben fognak részesülni.

A vezérőlbizottságot feloszlatják?

A szövetkezett ellenzék vezérőlbizottsága ma ülést tartott, de nem hirdették előre. Ez *Kossuth* Ferenc rendelkezésére történt, mert *Kossuth* tart attól, hogy a rendőrség, ha megtudja, mikor ülésezik a vezérőlbizottság, behatol és — feloszlatja.

Ezt a hírt ma komolyan terjesztették politikai körökben, de nem sok hitelre talált.

A vezérőlbizottság ülése délután öt órakor kezdődött *Kossuth* Ferenc elnöklése alatt. A jegyzőkönyvet *Barabás* Béla dr. vezette.

A Bánffy-ügy után az értekezlet ez után foglalkozott azokkal az intézkedésekkel, amelyeket szükségesnek tart, hogy a kormány eljárásával szemben a vidéknek kellő utbaigazítást adjon.

Hir szerint arról is volt szó, *miként lehetne a szociálistákat a koalíció politikájának megnyerni*, miután a szociálisták nem hajlandók többé a kormánnyal szemben passzív politikát folytatni.

Hontban sztrájkolnak.

A belügyminiszterium elnöki osztályába ma rendkívül súlyos ajánlott küldeményt hozott a posta. A levél *Krisztoffy* Józsefnek volt címezve, de miután a miniszter Abbáziában van, *Kaffka* László államtitkár bontotta fel a levelet, melyben *Somogyi* Béla, Hontvármegye alispánhelyettes főjegyzője megküldötte a vármegye levéltárának kulcsát a következő levél kíséretében:

„Hontvármegye törvényhatóságának összes tisztviselői — nem akarván az alkotmánytiprásban még passzív sem részt venni, — állásaikról lemondottak. A március 2-án tartott közgyűlés a lemondást hazafias készséggel elfogadta, miért is a hivatalok lezáratván és lepecsételtetvén, a kulcsokat tartalmazó levéltárnak kulcsát a belügyminiszterhez felterjesztem.”

Rudnay működik.

Pestvármegye székházán ma délelőtt is nagy volt a csend. *Beniczky* Lajos alispán, *Buth* Károly miniszteri osztálytanácsos társaságában folytatta a hivatalok átadását.

Osapé Lóránt kinevezett alispán a mai délelőttöt *Rudnay* Béla királyi biztosnál töltötte, akivel most állapítja meg működési programját.

Rudnay Béla királybiztos ma a következő iratot intézte *Rózsavölgyi* Gyulához, Budapest helyettes polgármesteréhez:

Az 1870. évi VI. törvénycik 28. § a értelmében, a közigazgatási bizottság elnökének ügykörébe utalt teendőik ellátását magamnak tartván fenn, *rendelem*, hogy a székesfőváros köz-

igazgatási bizottságának hatásköréhez tartozó ügyek elém terjesztessenek. A közigazgatási bizottság ülésében való elnöklés iránt esetről-esetre fogok intézkedni. Budapest, 1906. március 1. *Rudnay Béla*, királyi biztos.

A királyhoz küldött feliratok.

A *Figyelő* jelenti, hogy a kabinetiroda a belügyminiszterium útján visszaküldte *Hunyad*, *Zala* és *Szatmár* vármegyéknek az országgyűlés feloszlatása ellen a királyhoz intézett feliratait, azzal a megjegyzéssel, hogy miután a feliratok uralkodói jog megbíralását tartalmazzák, a kabinetiroda nincs abban a helyzetben, hogy a feliratokat a királynak beterjessze.

HIREK.

Március 15.

— Kérelem a rendező-bizottság tagjaihoz. —

A nemzeti ünnepélyeket rendező bizottság f. évi március hó 7 én, *szerdán* délután öt órakor a polgári fiúiskola dísztermében ülést tart, melyre a bizottság tagjai: tisztelettel meghívja *Kovács* Vince, a rend. biz. elnöke.

Az ülés tárgya: A március 15-én rendezendő ünnepségek részleteinek megállapítása.

A bizottság tagjai: Almási T. Pál, Barabás Béla dr., Benedek Árpád, Csák Ciriák dr., Csécsi Imre, Deutsch Bernát, Frint Lajos, Krietyóry János, Maresch Gyula, Mülek Lajos dr., Magyar Ferenc, Kohn S. N., Nagy Sándor dr., Nagy Kálmán, Páterffy Antal, Robitzek Agoston dr., Rosenberg Sándor dr., Schwarz Zsigmond, Stauber József, Steigerwald Alajos, Tabakovics György dr., Szalay Arnold dr., Szántay Béla, Szendrey Mihály, Varjassy Árpád, Vizer Lajos és Zima Tibor.

— *Edvárd király és Vilmos császár találkozása.* Berlin-ből jelentik: *Vilmos* császár és *Edvárd* király küszöbön lévő találkozásáról következőket jelentik jól értesült helyről a *Morgenpost*-nak: Tény először az, hogy *Vilmos* császár a hellének királyának meghívására kilátásba helyezte, hogy az április 22-én kezdődő olimpiai játékok alkalmával meglátogatja; másodsor *György* görög király biztosította *Vilmos* császárt, hogy *Edvárd* király kötelezőleg megígérte neki, hogy jelen lesz legalább is a marathoni díjért való versenyfutáson, melyet május elsején fognak megtartani; tény továbbá az, hogy úgy császári, mint királyi részről beszerzett értesülések szerint, alapos kilátás van arra, hogy a marokkói konferencián felforgó vitás kérdéseket a legközelebbi napokban általános megegyezésre elintézik.

— *Barabás Béla beszámolója.* Az aradi függetlenségi és 48-as párt végrehajtó bizottsága jövő kedden, *március 13-án* délután 5 órakor ülést tart, amelyen *Barabás* Béla dr. képviselői beszámolójának megtartása dolgában fog határozni.

— *A szerb vámbáboru.* *Betgrád*-ból táviratozzák: A tanácskozás az osztrák-magyar és szerb kormány között *újbol* meg-hiusult. Most már a konfliktus annyira kiélesedett, hogy a vámbáboru ekvetlenül be fog következni, hacsak a szerb kormány nem mond le és az új kormány vezetését esetleg *Vics* dr., a jelenlegi bécsi szerb követ veszi át, aki mindent elkövet, hogy a békés megoldást megtalálja.

— *A görög király Fiumében.* Fiuméből sürgönyzik: Az *Amfitrité* görög királyi yacht tegnap délután Fiuméba érkezett. A yacht bevértja a napokban Fiuméba érkező görög királyt és csak azután tér vissza.

— **A jövő évi választók.** Arad város központi választmánya ma délelőtt *Institóris* Kálmán polgármester elnöklésével ülést tartott, hogy az 1907. évi választók összeírása dolgában intézkedjék. A választmány *Institóris* Kálmán elnöklete alatt *Varjassy* Lajos h. polgármestert, *Salacz* Gyulát és *Tedeschi* Viktort küldte ki a jövő évi választók névsorának összeállítására. A bizottság április 15-éig befejezi munkáját s akkor közszemlére teszi a névjegyzéket.

— **Uj bírák a Kurián.** Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: A mai nappal a kir. Kuriá polgári tanácsai megszáporodtak egygyel. A sok restanciára való tekintettel *Oberschall* Adolf másodelnök megalakította a VIII. polgári tanácsot. E célból öt táblai bírót rendeltek a Kuriára, akik nagyrésze az újonnan alakított tanácsban foglalnak helyet. A berendelt táblabírák a következők: *Hanák* Kolozs és *Tury* Sándor Budapestről, *Schulek* Kálmán Szegedről, *Weis* Károly Temesvárról és *Plopu* György Nagyváradról. Az új tanács vezetője *Adám* András lett, tagjai pedig: *Popu* József, *Lehoczky* Lajos, *Lábán* Lajos, *Selcz* József, *Weis* Károly, *Schulek* Kálmán és *Plopu* György.

— **A belga szerződés.** Az osztrák-magyar monarchiának *Belgiummal* kötött kereskedelmi szerződését ma közli a hivatalos lap. A bevezető szöveg a már ismert minta szerint közhírré teszi, hogy a kormány március 1-től való érvénynyel, szükségrendelettel életbe lépteti a szerződést.

— **Párbaj egy nyilatkozat miatt.** *Heppes* Béla dr. aradi ügyvédől, nyilattéri közleménye miatt, az „Arad és Vidéke” szerkesztőségének több tagja tudvalevőleg lovagias elégtételt kért. *Heppes* Béla dr. ma nevezte meg segédait *Vannay* Gyula és *Jankó* Imre személyében, akik a provokálók segédeivel, *Nagy* Sándor dr.-ral, *Sugár* Jenő dr.-ral és *Robitzek* Kálmánnal a mai napon folytatott tárgyalások során abban állapodtak meg, hogy *Heppes* Béla csupán *Benedek* Árpád főszerkesztőnek, mint a sértő nyilatkozatot maga után való cikk szerzőjének fog fegyveres elégtételt adni. A párbaj holnap lesz. Feltételek: kardpárbaj végkimerülésig, olasz kardokkal, bandázszal.

— **Széchenyi Viktor gróf és a tartalékos tisztek.** Mint fővárosi tudósítónk sürgönyzi, *Széchenyi* Viktor gróf az *O. É.* útján kéri a lapokat a következő sorok közlésére: *Széchenyi* Viktor grófnak több lap a napokban egy akciójáról adott hírt a tartalékos tisztek magatartására nézve. Illetékes felhatalmazás alapján jelenthetjük, hogy ily akcióról abszolúte szó sincs. A hír félreértett vagy félremagyarázott baráti magánlevélből keletkezhetett.

— **Tanoncok a vértanuk szobránál.** Lelkes, hazafias tüntetést rendeztek ma az aradi kereskedelmi tanoncok. Este nyolc órakor egy mellékutcában gyülekeztek és onnan a *Kossuth-nóta* és a *Himnusz* hangjai mellett négyes sorokban felvonultak a Szabadságtérre. Az ifjak itt földetlen fővel álltak körül a vértanuk szobrát és egy társuk rövid beszéd kíséretében megkoszorúzták a szobrot. A tanoncok ezután az alkotmány éltetése és a zsarnokság abcugolása közben rendben szétoszlottak. Rendőri közbelépésre nem volt ok.

— **Egy affér következményel.** *Naszády* Tibor, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár egyik segédkönyvvezetője, ma bejelentette igazgatóságának állásáról való lemondását és az igazgatóság a lemondást elfogadta. *Naszády* Tibor a debreceni királyi biztosnak, *Naszády* Ivánnak idősebbik fia s az utóbbi napokban sűrűn szerepelt a neve hírlapi közleményekben,

amelyekből kifolyólag több lovagias affér is támadt. Lemondása és Aradról való eltávozása ezzel függ össze.

— **Hyalcsász halász halála.** *Pétervárról* táviratozzák; Finnországból érkezett sürgöny szerint, a finn öbölben egy jégcsuszamkánál ezer halász, akik a jégen voltak, beleesett a vízbe. Nyolevanan megmenekültek, százhuszat pedig egy világító toronyban találtak meg, ahova a hullámok sodorták őket. A többi valószínűleg a tengerben lelte sírját.

— **A póttartalékosoknak.** *Purgly* László aradmegyei törvényhatósági bizottsági tag 28 korona 78 fillért adott át *Baross* Ferenc dr. aradi járási főszolgabírónak szegény póttartalékosok családjainak segélyezésére. *Baross* dr. ezt az összeget, melyet *Purgly* mint a tavaszi állatvizsgálati bizottság tagja, napidíjak fejében kapott, ma osztotta ki hét aradjárási póttartalékos hozzáartozói között.

— **Házasság.** *Biró* Lajos, a „Budapesti Napló” helyettes-szerkesztője, az ismert nevű tárcáiról e hó 18-án, vasárnap tartja esküvőjét *Budapest*en *Vészi* Jolán kisasszonnyal, *Vészi* József miniszteri tanácsos, a miniszterelnökségi sajtóosztály főnökének leányával.

— **Egy földbirtokos halálos balesete.** Nemcsak *Ujszentannán*, hanem mindenütt, ahova csak eljutott a híre, őszinte nagy részvétet keltett az ismerősök körében ifj. *Gantner* János ujszentannai földbirtokos tragikus végű balesete. Amint már tegnap részletesen megírtuk, ifj. *Gantner* Jánost szívszélhűdés érte kocsjában s ezt a szerencsétlenséget még betetőzte az, hogy a kocsii felborulván, maga alá temette földbirtokost. Holtan vitték haza lakására, ahol felesége és tíz gyermeke siratta. Ifj. *Gantner* János 44 éves volt s házassága 21-ik évében hagyta özvegyen feleségét, szül. *Seilbereisz* Terézt. Tíz gyermeke, négy fiú és hat leány, mostoha anyja: öz. id. *Gantner* Jánosné, testvérei: ifj. *Gantner* Károly, Mari, Paula és Sándor, valamint széles kiterjedésű rokonság gyászolja. Temetése ma délután 4 órakor folyt le órlási részvét mellett. Egész *Szentanna* megjelent a végtisztességen, ott volt az előjáróság, valamennyi egyesület és testület. *Rómer* Miklós segédlelkész véggezte a szertartást és megható beszédben bucsúztatta az elhunytat. A koporsót egészen elborította a számos koszorú.

— **Az elrontott bécsi Hofburg.** Nagy meglepetést keltett a császárvárosban az osztrák hivatalos lap egyik legutóbbi száma, amely közölte, hogy a császár a Burg-palota építőbizottságát feloszlatta és az építés főgondnokságával *Ferenc Ferdinánd* főherceget bízta meg. Megindult a találgatás mindenfelé, mert nyilvánvaló, hogy e mögött valami titok lappang. A bécsi *Extrablatt* most le leplez mindent. Egy munkatársának alkalmá volt beszélnie olyasvalakivel, aki be van avatva a Hofburg építésének dolgába s elmondta, hogy az új császári palota alaposan el van pusztulva. — Már négy hónapja, hogy rájöttek a hibára, toldozták, foldozták, de semmire se mentek vele. A hibákat még csak javítani sem lehetett. Az építőbizottság négy hónap óta nem tartott ülést és hasztalan sürgette a császár a munkát, az elejétől fogva elhibázott terveken többé segíteni nem lehetett. Ez volt az oka a bizottság feloszlásának és *Ferenc Ferdinánd* megbízásának. Híreszteltek, hogy ő felsége egyszer, amikor az új császári palota építéséről volt szó, elkéservedve jegyezte meg, hogy ő oda ugyan beköltözni nem fog. A tervek *Hagenauer*-től valók és ő az oka mindennek. A Hofburg első emelete olyan magas, hogy az udvar szintjétől 14 méternyire vannak az ablakok, vagyis negyedfél emeletnek felel meg az első emelet. *Hagenauer*

terveit átdolgoztatták *Dahmann* építésztanárri is, de ő sem ment vele semmire. A bizottság titkolózott és nagy zavarában nem tudott m. hez kezdeni, míg végre tovább nem lehetet leplezni a dolgot és be kellett vallani, hogy tervek alapján lehetetlen megépíteni a Hofburgot. Rengeteg pénzbe került eddig is a palota pedig még a termék díszítésére nem is lehet gondolni. Valószínű, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg új építőbizottságot fog megbízni és a palota tervezetét alaposan átdolgoztatja.

— **Boraukción Gyorokon.** Az Aradhegyaljai Sőlősgazdák Egyesülete holnap, március 7-én rendezi az első hegyaljai boraukción Gyorokon a kaszinó helyiségében. Az aukción délelőtt 11 órakor veszi kezdetét. A rendezőség gondoskodott róla, hogy a vasuti állomásnál kocsik várják a közönséget.

— **Választások az ipartestületben.** Az arad ipartestület kandidáló bizottsága ma délután négy órakor ülést tartott, amelyen a vasárnap beöltöztetésre kerülő tíz előjárósági tagságra megjelölték a jelölést. Nevezetes, hogy a kandidáló bizottság a jelöltek névsorát titokban tartja. Vajon mi érteime van ennek? Talán azt akarják elérni, hogy az ipartestületi tagok, nem ismervén a jelöltek névsorát, ne indíthassanak esetleg más jelöltek érdekében is mozgalmat s csupán azokra szavazzanak, akiket ői óhajtanak?

— **A szabadság napja.** *Máriaradnán* a szabadság napjának, március 15-ének megünneplése iránt már megindultak a mozgalmak. A polgári olvasókör március 14-én este a Faller főle vendéglőben rendez hazafias estélyt, amelyen előképeket fognak a szabadságharc idejéből bemutatni s hazafias szónoklatok és beszédek tartatnak. A Kaszinó-egyesület pedig március 15-én a „Fekete Sas” vendéglőben tartja meg estélyét. Mind a két helyen tömegesen jelentkeztek az aláírók.

— **Aradi tanárok és a tanszermuzeum.** A vallás és a közoktatásügyi miniszter az újonnan szervezett „Országos pedagógiai könyvtár és tanszermuzeum”-hoz az első három évi ciklusra most nevezte ki az elnökséget, a tanácsstagokat és a kültagokat. Ebben a névsorban három aradi pedagógus nevével találkozunk; ugyanígy kültagokká kinevezte a miniszter: *Ábrai* Lajos aradi felső kereskedelmi iskolai igazgatót, *Urhegyi* Alajos aradi állami tanítóképző intézet gyakorló-iskolai tanárt és *Wagner* János aradi állami tanítóképző-intézeti tanárt. A kültagok feladata a könyvek és tanszerek szak szerinti felülbizálása.

— **Laehne Hugó új állása.** *Szombathelyen* a napokban tartotta alakuló gyűlését a *Nyugatmagyarországi Földművelők Gazdasági Egyesülete*, mely a Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesületének mintájára a nyugatmagyarországi földművelés érdekeinek védelmét tűzte ki célul. Alakuló közgyűlésen elnöknek megválasztották hat év tartamára *Zichy* Aladár grófit, igazgató elnöknek *Laehne* Hugót, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület volt igazgatóját, alelnökkéknél *Batthyány* Zsigmond grófit és *Gieswein* Sándor kanonokot. Tizenkét igazgatósági tagnak és felügyelő bizottsági tagnak megválasztása után az egyesület védnökévé *Esterházy* Miklós herceget választották meg, az egyesület első tiszteleti tagjává pedig *Darányi* Ignác dr., a gazdasági szövetség elnökét. Az egyesület titkára *Egés* Imre dr., az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület volt fogalmazója. Megemlítjük még, hogy *Laehne* Hugónak az itt említett mellett egy másik állása is van: a dunántúli fogyasztás szövetkezetek budapesti központi irodájának igazgatója.

— **Halálozások.** Öz. *Gambersky* János szül. *Schögl* Vilma urnő ma reggel, életének 79-ik évében Aradon elhunyt. Leánya *Törő* Lajosné, testvére és unokái gyászolják. Temetése

tése pénteken délelőtt lesz a Batthyány-utca 14. sz. házból.

Radován Regina, özv. Radován Döméné leánya tegnap meghalt Aradon. Holnap délután temetik a Gyár-utca 19. sz. házból.

— **A titokzatos világítótorony.** Párisból írják: Fenn a Montmartre-on, a Gabrielle-utcán egy hatemeletes bérház mered az égnek, abban is kiválva a többiek közül, hogy a tetején spanyol módra egy kilátótorony van. Azonban különbözik a többi spanyol kilátótoronyoktól abban, hogy magasabb, azonkívül nem nyitott, hanem zárt és üveglalakú vannak. Innen Párisra a legszebb kilátás nyílik, amit csak elképzelni lehet. Ez a hatszögletű világítótorony, mely eddig festők műterméül szolgált, egy éjjelen keresztül a közérdeklődés központjába került. Annak idején a *Derouléde, Buffet* és társai ellen való hazaszerelési pörbe bele volt keverve egy báró *Vaux* nevű ur is, aki azonban jobbnak látta, hogy kellő pillanatban belga földre meneküljön. A báró a Bois de Boulogne-ban egy Páris város tulajdonát képező házat bérelt, amelyet szökése után a város mérnökei megvizsgáltak, hogy mily átalakításokat és javításokat kell tenni az új lakó részére. Ez alkalommal a mérnökök furcsa felfedezést tettek. A ház három emeletnyi mélységben, három egymás alatt fekvő pincével valóságos alá volt ásnázva. A bejáratok a legtitkosabban el voltak rejtve és lent a pincékben gyönyörűen berendezett termek voltak, kitűnő szellőztető készülékekkel. Akkor az volt a gyanú és nem alaptalanul, hogy azok a pincék az *orléansi herceg* számára voltak készítve, esetleg arzenál céljaira is kiszolgáltak volna. Most ugyanez a báró bérelte ki a Montmartre hatemeletes palotájának kilátó tornyát. A hozzávezető lépcső ajtáját erős vasból készítette el, az üveglakait is vasredőnyökkel pótolta, a torony tetejére pedig egy készüléket helyeztetett el egy világítókészülék részére. Természetesen a dolog nagy feltűnést kelt, annál nagyobb, mert a báró hamis név alatt bérelte ki és hamis név alatt szerpel. A hatóság figyelemmel kíséri a fejleményeket s ha a világítókészülék, amelynek fénye hatmérföldnyire látszanék, felkerül a torony tetejére, elfogják a nemes urat, mert mostani titokzatos készülődését a monarchista mozgalommal hozzák kapcsolatba.

— **Béresek sztrájkja.** A szomszédos torontálmezei *Nagy-Szent-Miklóson* mintegy 800 béres tegnap sztrájkba lépett és tüntető körmenetet rendezett. A hatóság felszólította őket, hogy térjenek vissza a szolgálatba, de a sztrákolók nem engedelmessé váltak, mire karhatalommal vezették őket vissza helyükre.

— **Milyen időnk lesz?** *Meteor* jelenti: A Napon jelenleg egy negyedrendű kis foltcsoport fordul át mifelénk, ez legalább egyelőre, nem fog nagyobb változást hozni az időjárásban. A hónap első fele alkalmas időt fog adni a mezei munkákra, közepe erősebben csapadékos, végén pedig újra a hidegebb jelleg, esetleg a hűvös esőzés érvényesül, vagy pedig nagyobb szelek fogják azt változatosá tenni. Március hó csopontjai 10, 11, 18, 17, 28, 25, 26, 27, 28, 29, 30-ra esnek, melyek közül a legerősebb hatásúak a 13, 28. és 29. napok lesznek, középrészétől igen változatos időjárással.

— **Esküvő a halálos ágyon.** Már régen szerették egymást *Grossmann* Manó temesvári cukrász és özvegy *Karakev* Rozália. El is hátrózták, hogy egybekeljenek, de *Grossmann* betegsége megátolta tervüket. Tegnap reggel aztán a beteg férfi állapota válságesra fordult. Érezte, hogy pár óra múlva meghal. Elhívatta hát az anyakönyvvezetőt és összeeskettette magát a menyasszonyával. Alig hogy az anyakönyvvezető távozott, *Grossmann* meghalt.

— **Szerencsés váltóvétel.** *Makó* jelenlik: Nem mindennapi szerencse ért egy helybéli iparost. *Borbély József* szabómester pár nap előtt azért volt kénytelen megjelenni a makói ipar- és kereskedelmi társulatnál, mert az intézet egy váltóját megóvatoltatott. A szegény ember beszégetés közben előszedte egy zsebéből egy osztrák államsorsjegyet s megkérte a tisztviselőket, nézzék meg, nem huzták-e már ki? Kikkor derült ki, hogy *Borbély* a

mult év november 5-iki húzáson 50.000 koronát nyert a sorsjeggyel.

— **A legnagyobb autómobil.** A világ legfényűzőbb és legnagyobb autómobilja *Georges W. Perkins* newyorki milliós birtokában van. *Perkins* Pierpont Morgánnak a társa s vagyoni tekintetben egyike Amerika leggazdagabb dollárfejedelmének. Autómobilját egy newyorki gyár készítette és 28 lóerejű. 7 ülés van benne, finom drága bőrrel bevonva, az ülések előtt pedig egy akkora asztal, hogy amellett kényelmesen lehet kártyázni, vagy ebédelni. Az ülések könnyen átalakíthatók egygyá, azonkívül éléskamara, jégszekrény és más alkalmosságok is vannak az autómobilban, mely elég jól pótolhat egy kisebb lakást. Természetesen mindezek a felszerelések a legfinomabb elsőrendű anyagból valók, a kocsivezetőhöz pedig külön hallócső vezet a kocsi belsejéből, ahonnan az utirányra vonatkozó utasításokat kapja.

— **Gorkij és a berlini bérkocsis-sztrájk.** *Gorkij* Maxim, aki ezidő szerint Berlinben tartózkodik, érdekes módon érkezett meg a német fővárosba. Azon a napon kezdődött a bérkocsisok sztrájkja s az író egyetlen bérkocsit sem talált a pályaudvaron. *Gorkij* nem sokáig töprengött, fogta a csomagját s a vállára vetve vonult végig Berlin utcáin. *Gorkij* egyébként hosszabb ideig marad Berlinben s mint már hírt adtunk róla, több felolvasást fog tartani jótékony célra.

— **A daktiloszkópa.** Budapestről jelentik: A budapesti rendőrségnek ismét sikerült az ujjnyomatok útján három tolvajt kinyomozni. Ujjnyomatának főlvétele alkalmával derült ki egy suhancról, akit ma akkor értek tetten, mikor egy teherkocsi rakományát dézsmálta, hogy nem *Fogi* Sándornak hívják, mint a hogyan állította, hanem *Jókai* Sándornak. A rendőrségen őrzött törzs lapból aztán ráolvasták, hogy révkomáromi születésű huszonkét éves lakatos, akit a főváros területéről örökre kitiltottak és aki már négy ízben ült hosszabb-rövidebb ideig különböző fogházakban és börtönökben. Mikor megkérdezték tőle, miért tagadta el a nevét, azt válaszolta:

— Nem akartam névrokonomra, arra a másik Jókaira szégyent hozni.

A daktiloszkópa tökéletes voltát dícséri *Polszki* Rezső kereskedőségét és *Pileno* Vilmos 20 éves cipész személyazonosságának megállapítása is. Az előbbi, aki több, kisebb betörést követett el, *Seabó* Rezsőnek, az utóbbi, aki ellen család és lopás miatt körözőlevelet adtak ki, *Brener* Vilmosnak mondta magát. Az utóbbi csak akkor vallotta be, hogy tényleg *Pileno* a neve, mikor kiderült, hogy az ellene kiadott körözés tárgyalanná vált.

— **Az ügyvédi kamarából.** Az aradi ügyvédi kamara közli, hogy *Berger* Ernő dr. ügyvédet Arad székhelyi az ügyvédek lajstromába felvette.

— **Száz éves pár lakodalma.** Marysvillben (Ohio állam) világgraszóli lakodalmat ünnepeltek a napokban. A vőlegény *Kulus* kapitány, a polgárháború veteránja százegy éves, míg a menyasszony, aki most vetette le az özvegyi fátyolt, a napokban lett száz éves. A „fiatal pár” hetven évvel ezelőtt ismerkedett meg!

— **Edison és a szivartelvaj.** Edison, a nagy feltaláló szenvedélyes dohányzó. Ha dolgozik, folytonosan szivarozik. Nemrégiben panaszkodott rendező dohányszállítójának, hogy a szivarjal rendkívül gyorsan fognak. Lehetetlen, hogy ő az egyetlen fogyasztó. Bizonyára szivartelvaj van a háznál, az dézsmálja meg a szivarokat. A dohánykereskedő erre azt ajánlotta Edison-nak, hogy a jó szivarok közé ad majd egy skatulya olyan szivart, amelynek dohányába lósórvan vegyítve. Ha a tolvaj majd ezekből fog szívni, bizonyára elmegy a kedve attól, hogy továbbra is Edison szivarjait fogyasztza. Néhány hét múlva Edison újból találkozott a dohánykereskedővel és megkérdezte, hogy hol

maradtak a lósórvos szivarok. A dohányárus erre azt válaszolta, hogy ő már régen elküldte azokat. Zöldfedelű skatulya volt és sárgaszínű gyűrű volt a szivarokon. Edison néhány pillanatra elgondolkozott, majd így szólt: „Azokat én szívtam el!”

— **Asszony támadása egy ügyvéd ellen.** A berlini büntető törvényszék folyosóján tegnap igen izgalmas jelenet folyt le. Egy elegánsan öltözött, csinos asszony, aki egy férfi társaságában volt, megtámadott egy ügyvédet, akivel szóváltást kezdett, azután rávetette magát és arcát összemarcangolta. Az ügyvéd kénytelen volt rendőröket hívni, akik az izgatott asszonyt erőszakkal távolították el az épületből. Az asszonyt *Tosti* Eleonórának hívják és rendszeren Párisban él, ahol mint énekesnő keresi meg kenyerét; hosszabb ideig szerelmi viszonyt folytatott az ügyvéddel, aki néhány hónappal ezelőtt elhagyta. Az énekesnő kísérője *Gregorieu* hercegnek vallotta magát, de a rendőrségen megállapították, hogy egy *Markovics* nevű moszkvai gyógyszerész.

— **Szénegzmérgezés és tűz.** *Berzovai* tudósítónk jelenti: *Krisán* András berzovai lakos és családja ma reggel majdnem szénegzmérgezésnek estek volna áldozatul, ha egy szerencsés véletlen folytán *Krisán* felesége föl nem ébred. Az asszony a fojtott levegőjű szobában rémülten kapkodott levegő után, majd összeszedve minden erejét kinyitotta az ablakokat és elalélt családjának felélesztéséhez fogott. Orvost is hívtak a baleset színhelyére, akinek azonban már nem akadt doiga, mert *Krisán* és gyermekei időközben magukhoz tértek. A gáz, mint a vizsgálat megállapította a tőkmg szarító kemencéből áradt ki. A balesettel egyidejűleg tűz is támadt a házban, amelyet még idején sikerült elfojtani.

— **Most jelent meg** Daube G. L. & Co (Berlin W. 8 Leipzigerstrasse 26.) hirdetési iroda cég évkönyve az 1906. évre, igen praktikus beosztással 3 kötetben. Az I. kötet megszokott gondos összeállításban a német lapokat, a II. a külföldi napilapokat, míg a III. kötet a bel- és külföldi szaklapok emljegyzékét tartalmazza. Igen ajánlatos e szakjegyzék a nagyhirdetőknek.

— **Köszönetnyilvánítás.** Özv. Róth Bernátné, Funkestein Józsefné 20—20 koronát, N. N. (Buzsák) 10 koronát, Schwarz Ilona 5 koronát sziveskedtek az aradi íz. népkönyha javára adományozni, mely nemeslelkű adományokért hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

— **A gőzgépezők és kazánfűtők vizsgáló bizottsága** március hó 11-én Aradon képesítő vizsgálatot tart. A vizsgálni akarók kellően felszerelt kérvényeiket a m. kir. iparfelügyelőséghez: Arad, Rákóczi-utca 20. szám I. emelet nyújtásák be. Az elnökség.

— **Szép fogakat** csak a *Dentolin* fogoreme használata biztosít. Vojtek és Weisznál. 113

Az öngyilkosságról.

(Érdekes statisztika.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Egy német orvosi lap nagy érdeklődéssel közli egy német orvostanár tollából. A cikk az öngyilkossággal foglalkozik és megállapítja, hogy noha az ó-kor az, amelyben az öngyilkosság szinte szokásos vagy divatos volt: a mi korunkban is egyre terjed a meghalásnak ez a fajtája.

Európában évenként 60—70.000 ember válik öngyilkossá, amely számot még gyarapítanák azok az esetek, amelyek utóbban történnének meg. Ez pszichológiai szempontból látnak esnének még az öngyilkossági kísérletek is, de azok nehezen kísérhetők figyelemmel, mert legtöbbször a család s a környezet elűssöiják.

Legkevesebb az öngyilkosság, legalább a kimutatható öngyilkosság Angliában és Oroszországban, mert ott van az öngyilkosság legtöbb jogi és anyagi hátránnyal összekötve — a hátramaradók számára. Megiörtént egy eset,

CSARNOK.

Sherlock Holmes újabb kalandjai.

III. A csehországi botrány.

Írta: Conan A. Doyle.

Angolból fordította: Réth László. (5)

(Folytatás.)

Fél tizenkettő múlt öt perccel, tehát világos volt, mi készül. Bár kocsim nagyon gyorsan haladt, még sem tudtuk őket utolérni. Amint megérkeztem, a két kocsit, gözölgő lovakal már ott állott; gyorsan kifizettem a kocsist és bementem. A két keresett egyéneket és egy papon kívül, kivel úgy látszik, tárgyaltak, nem volt senki se a templomban. Mind a hárman az oltár előtt álltak. Én az oldalhajón mentem végig, mint aki csak véletlenül vetődött a templomba.

Legnagyobb meglepetésemre mindhármuk figyelme reám irányult és Godfrey Norton sietve jött felém.

— Hál' Istennek, kiáltotta. Ön meg fogja ezt nekünk tenni. Jöjjön gyorsan, gyorsan.

— Mit? — kérdeztem.

— Jöjjön csak, jöjjön, még csak három perc hiányzik, különben érvénytelen a dolog.

Ezzel magával vonzott az oltárhoz és mielőtt még teljesen magamhoz térhettem volna szavakat hallottam, melyeket fülemben sugtak, egy oly úgyról, melyről fogalmam sem volt. Végre is kiderült, hogy tanuként szerepeltem Adler Irén és Godfrey Norton házasságánál. A dolognak nemsokára vége volt, miután jobbról a férfi, balról a nő hálálkodott, elől meg a pap fejezte ki megelégedését. Ez volt a legörültebb helyzet, amelybe valaha csak kerültem, s ez jutott az előbb eszembe, mikor olyan jót kacagtam. Ugy látszik valami csekély akadály lehetett s azért kívánt a pap egy tanut. Ha véletlenül ott nem vagyok, úgy az utcáról kellett volna a véglegénynek tanut szerezni. A nő egy sovereign-et adott, amit én emlékül óraláncon fogok viselni.

— Hisz ez ugyancsak váratlan fordulat, mondtam én. No és azután?

— Tervemet már komoly veszély fenyegette, mivel úgy látszott, hogy a pár rögtön el akar utazni. De a templom előtt mégis elváltak, Norton a Temple-be hajtatott, a nő meg a lakására.

— Öt órákor, mint rendszeren, a parkba kocsizom, szólt még a férfinak. Többet nem hallottam. Miután különféle irányban elváltak, saját ügyem után láttam.

— És ezek?

— Egy hitelig sültet és egy pohár sört bekebelezni, szólt csengetve, mert ezideig még nem jutottam hozzá, este pedig valószínűleg még több dolgom lesz. Egyébként a te segítségemet is kérném, doktor!

— Ézer örömmel.

— Remélem nem riadsz vissza egy kis törvénysértéstől?

— Legkevésbé sem.

— Nem félsz, hogy esetleg becsuknak?

— Ha megéri a dolog, soh'se.

— A dolog kitűnő!

— Akkor rendelkezésedre állok.

— Tudtam, hogy számíthatok reád.

— Mit tervezel?

— Ha Turnerné behozta az ebédet, majd elmondom. Most pedig bocsáss meg, szólt, — a behozott egyszerű ebédhez fogva, — hogy evés közben beszéljek, de kevés az időm; két óra múlva már a cselekvés színhelyén kell lennünk, mert Irén kisasszony, jobban mondva Irén asszony hét órákor tér vissza kirándulásáról. Ha találkozni akarunk vele, úgy a Briony Lodgere kell mennünk.

— És aztán?

— A többit bizzd rám. Már mindent előkészítettem. De egyet ki kell kötnöm, t. i.,

hogy neked semmi körülmények között sem szabad beavatkoznod, történnék bármi. Értetted?

— Tehát semleges maradjak?

— Teljesen. Ha valami kellemetlenség történne is, ne törődj vele, a vége is az lesz, hogy bevisznek a házba. Öt perc múlva megnyílik a szoba ablaka. Neked az ablak közelében kell állnod.

— Értem.

— Kivülről figyelni fogsz engem s ha látod, hogy ítélelem kezeimet, be fogod dobni nekem ezt a tárgyat, amit adni fogok, s egyuttal tüzet kiáltasz. Megértetted mindent?

— Tökéletesen.

— Nem nagyon veszélyes dolog, szólt és egy szivaralaku göngyölegot vett ki zsebéből. Ez egy közönséges füst-rakéta, mely mindkét végén explodál. Ezzel a te szereped egyuttal be is van fejezve. A tüzlárma gyorsan el fog terjedni. Te akkor nyugodtan az ut végére mégyesz és tíz perc múlva valószínűleg már nálad leszek. Azt hiszem, érthetően fejeztem ki magam?

— Semlegesnek kell lennem, az ablakhoz állnom, téged figyelmem, az adott jelre ezt be-dobni, tüzlármát csapni és a sarkon téged megvárni.

— Egész helyes.

— Tökéletesen bizhatsz bennem.

— Nagyszerű, de most már ideje, hogy elkészüljek új szerepemre.

A hálószobába ment s pár perc múlva mint egyszerű jámbor tiszteletes tért vissza. Széles fekete kalapjával, bő ruhájával, fehér nyakra-valójával, rokonszenves mosolyával és sajátos vonásaival még képzelni sem lehetett jobb predikátort. Mert Holmes nemcsak ruháját változtatta, megváltozott modora, vonásai, sőt egész valója szerepéhez képest. A színpad kitűnő színészt, a tudomány pedig kiváló kutatót vesztett az által, hogy ő detektív lett.

(Folytatása következik.)

Nemzeti Színház.

Bérlét 148. sz.

Párosa.

Szerdán, 1906. évi március hó 7-én:

HEPPESNÉ-HARMATH JÓZSA mint vendég:

A biró.

Vigjáték 1 felvonásban. Írta: Pásztor Árpád.

SZEMÉLYEK:

A podeszta Keszler Ede. | Pálma, neje Kápolnai J.
Curadó Várnai Jenő. | Pirró, jegyző Beregi S.

Hogy kell hódítani?

Vigjáték 1 felvonásban. Írta: Darányi Jánosné.

SZEMÉLYEK:

Irén Harmath Józsa.
Sári Novák Irén.
Bárdi Jenő Marházi Miklós.

Az almafa.

Pályanyertes vigjáték 1 felvonásban. Írta: Ifj. Bokor J.

SZEMÉLYEK:

Mákó Balázs Várnai Jenő. | Cenci, nénye Bácsné.
Margit, leánya Körösi Juci. | Báldi Dell Lajos.
Ilonka, leánya Harmath J. | Szomorjai Szathmári A.

Közdete este 7 és fél órákor.

IDEGENEK ARADON

— Március 6 —

Fehér Kereszt szálloda. Pásztó Kálmán ezredes Szeged. — Czárk János főállatorvos Szeged. — Alt Nándor magánzó Budapest. — Lefkovits Armin utazó Budapest. — Hatschek Jakab utazó Budapest. — Buchwald Leo utazó Szabadka. — Bruder Albert utazó Bécs. — Rákos Jenő utazó Budapest. — Schwitzer József utazó Budapest. — Horo-

vitz I magánzó Ko'ozsvár. — Szűcs Fülöp utazó Bécs. — Nagy Kálmán utazó Budapest. — Hámos Lajos utazó Budapest. — Klein Jenő utazó Budapest. — Felner Gyula utazó Budapest.

NYILTÉR.*

Limbeck János

első magy. kir. szab. ércokoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejtethetlen jó édes anya, testvér, anyós, nagyanya és rokon

Özv. Gammerszky Jánosné szül. Schlögl Vilma urnőnek

folyó évi március hó 6-án, reggel 1/4 9 órákor, életének 79-ik évében, hosszas szenvedés és a haldoklók szentségének ajtatatos felvétele után történt jobblétre szenderült.

A boldogult földi maradványai március 8-án, délután 3 órákor fognak Batthány-utca 14. számú házban a római katolikus szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért március 9-én, délelőtt 9 órákor fog a főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Aldás emlékére!

Arad, 1906. március 6-án.

Török Lajosné szül. Gammerszky Lu- dovika, leánya.	Ifj. Török Lajos, Török Vilma, Török Aranka, Török László, Török Annuska, Török Rózsi, Török Árpádka, Gammerszky Vilma, unokái.
---	---

Limbeck János

első magy. kir. szab. ércokoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. Radován Döméné szül. Dobro Mária úgy a saját, mint gyermekei és számos rokonai nevében fájdalommal megtelt szívvel tudatja a forrón szeretett gyermek, illetőleg testvér, sógornő és unoka

RADOVÁN REGINÁNAK

hosszas szenvedés után folyó évi március hó 5-én történt jobblétre szenderültét.

A boldogult drága halott hült tetemet folyó hó 7-én, délután 2 órákor fognak a gör. kel. szerb szertartás szerint szülője házából (Gyár utca 19. sz.) beszenteltetni és az alsó temetőben örök nyugalomra tétetni.

Aldás és béke lengjen porai felett!

Arad, 1906. március hó 5-én.

Özv. Radován Döméné, anyja.	Tesits Szvetolik, Tesits Mariska, Tesits Lenke, Jánosy Jenő, Jánosy Irma, unókatestvérel.
Tesits Sándorné szül. Radován Ilona, Ifj. Jánosy Jánosné szül. Radován Paula, Radován Döme, Radován Millvoj, Radován Angyalika, testvérel.	Dobro Mitru és neje Vi- dizky Katka és Jo- szity Márta nagyszülők.
Tesits Sándor, Ifj. Jánosy János, sógoral.	Radován Péter, Dobro Pál, özv. Dresein Katalin, Dresein Vazulné, Miskucz Illésné, nagybácsik és nénik.

Angol női
costüm kelmék

csak a kizárólagos
posztógyári raktárban
kaphatók.

Leichner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17. 672
Telefon szám 473.

Walfisch Armin

bank- és váltó-üzlete Aradon,
a magyar kir. szab. osztálysorsjáték főel-
árusító helye
Helybéli és vidéki telefon-szám 129.

Az osztálysorsjegyeknek 1906. feb-
ruár 14-én tartott húzása alkalmával
az általam eladott 99354. szám

10000 koronát nyert.

Sorsjegyek az eredeti árakon dus vá-
lasztékban kaphatók, é. p.:

Megújítási sorsjegyek,
melyeknek tulajdono-
sai a megelőző négy
húzásban ugyanazon
számokra játszottak:

1/1	darab	32 K.
1/2	"	16 "
1/4	"	8 "
1/8	"	4 "

Vétel-sorsjegyek, me-
lyeknek vevői a kő-
vetke 6 húzásban ját-
szának először:

1/1	darab	136 K.
1/2	"	68 "
1/4	"	34 "
1/8	"	17 "

Az osztálysorsjegyek

ötödik osztályának húzása 681

márczius 7. és 8-án lesz.

137—1906. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a Baross-parkban építendő
nyilvános illemhely munkálatainak
elvégeztetése iránt folyó évi márczius
hó 12-én d. e. 10 órakor árlejtést
tart.

Kikiáltási-ár: 1742 korona 76
fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiál-
tási ár 5%-a készpénzben vagy
elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni
szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta-
n a szóbeli árlejtés megkezdése előtt
nyújtandók be, s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánatpénz mellékelve van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az
árlejtési feltételeket ismeri és el-
fogadja.

Az árlejtési feltételek a gazda-
sági tanácsnok urnái az árlejtést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székeinek 1906. évi márczius hó
5-én tartott üléséből.

Kiadta:
Dr. Angel, s. r.
aljegyző.

Bräuner Vilmos díszfestő

Aradon, Kapa-utca 12a.
Lakásom márczius hó 1 től Deák Fe-
rencz-utca, Meirovitz féle ház.

Elfogad dísz- és szobafestés te-
rén bármely munkák elkészítését
ugymint 406

templom, termék, kastélyok stb.
belső díszítését, színházi dísz-
letek és tadjépek megfestését.

Videki munkákat pontosan esz-
közlők. — Vázlatokat és költség-
vetést kívánatra ingyen készítek.

72—1906. tkvi. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kisorföldi kir. járásbírósa-
g, mint telekkönyvi hatóság közhírre-
teszi, hogy Seprős község és a csat-
lakozó Perv Tódor, valamint a kis-
jenői takarékpénztár végrehajtatók-
nak, Perv F. (Lika) végrehaj-
tást szenvedő elleni 182 korona
69 fillér és 1300 korona illetve
260 kor. s járuléka iránti végre-
hajtási ügyében az aradi kir. tör-
vénszék (a kisorföldi kir. járásbí-
rósa) területén lévő, Seprősön
fekvő, a seprősi 1277. sz. tjkvben
A. I. 1. rdz. alatt foglalt szántóra,
— az 1978. sz. tjkvben A. I. 1.
rdz. alatt foglalt beltelkes háza
az 1881. LX. t.-cz. 156. § a alap-
ján egészben, de azzal a feltétellel,
hogy C1. és C1. alatt ör. Perv
Juon javára bekebelezett haszon-
élvezeti szolgálmi jog változást nem
szenved, az árverést 261 korona
és 417 koronában ezennel megállá-
pított kikiáltási árban elrendelte,
és hogy a fennbb megjelölt in-
gatlanok az 1906. évi márczius hó
26. napján délelőtt 9 órakor Sep-
rős községbázánai megtartandó
nyilvános árverésen a megállá-
pított kikiáltási áron alól is eladatul
fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak
az ingatlanok becsárának 10%-át,
vagyis 26 korona 10 fillért, il-
letve 41 korona 70 fillért készpénz-
ben, vagy az 1881. LX. t.-
czikk 42. §-ában jelzett árfolyam-
mal számított és az 1881. évi no-
vember hó 1-én 3383. sz. alatt
kelt igazságügyminiszteri rende-
let 8. §-ában kijelölt óvadékké-
pes értékpapirban a kiküldött
kezéhez letenni, avagy az 1881.
LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bá-
natpénznek a bíróságnál előleges
elhelyezéséről kiállított szabály-
szerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbírósa, mint telek-
könyvi hatóság.

Kisorföldön, 1906. évi január hó
8-án.

Tabajdy,
kir. lt. táblai bíró

057

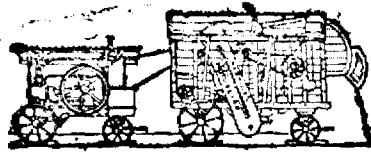
Jegygyűrűk!

és mindennemű ékszerek 14
karatos aranyból és finom
ezüsből, ugyszintén arany,
ezüst, orosz tulaezüst és min-
dennemű fém és inga, fa'l,
ébredtő órák rendkívül nagy
választékban, olcsó árak mellett
kaphatók

IGAZ SÁNDOR

mű-órás és ékszerész
Arad, Szabadság-tér.
Simonyi-utca sarkán,
régli színház épület. 232

Gazdáknak fontos.

A legegyszerűbb és legmegbízhatóbb ben-
zinmotorok minden gazda által, vizsgázott
gépész és hatósági engedély nélkül üzem-
be helyezhetők. Kapcsolatban a legismer-
tebb jóságú cséplőgépekkel, előnyös ára-
kon és kedvező fizetési feltételek mellett
szállít a

Herkules-motorgyár

Bpest Váci-körút 80.
Állandó nagy motorkiállítás. — Motor-cséplőgépek min-
denkor üzemben láthatók. — Teljes jótállás kitűnő
működésért. — Árkap ingyen. 3905

Schveffer és Vörös

virágkereskedésük

Aradon, Minorita-palota.

Elfogad a legjutányosabb árakban

koszoru, csokor

és egyéb

virág-diszítéseket.

Parkirozásokra tervvel és költ-
ségvetéssel díjmentesen szol-
gálunk. 645

T. cz.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a landecki
(Tiroi)

electrochemische Werke r. t. calcium-carbid gyárt-
mányainak délmagyarországi főraktárát átvettem.

Carbidgyártmányunk pormentes, egyenletes szemnagy-
ságu, a gázt lassan fejlesztő. 15° Celsiusnál és 760 mm.
légnomáznál 290—300 liter acetyengáz nyeréséért jót
állók.

Ezt a carbidot következő árakon ajánlom: 482

1—3 mm.	kor	84	temesvári raktárban.
4—7 "	"	88	
8—15 "	"	82	
16—35 "	"	81	

(darabokban)

Tisztelettel
Kriser Ede.

Százezer esetben kipróbált,
ártalmatlan, tartós, remek
színű **hajfestő** a

FÖLDES-é

MELANOGENE

fekete, barna és világos-
barna színekben. 3871
Ára: 2 kor. 80 fill.
Az eredeti haj színétől meg-
nem különböztethető, nem
piszkít, nem kopik, lemos-
hatatlan s felismerhetetlen.
Készíti: FÖLDES K. ARAD.

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a csodanyo
egyszer veszi és többé mást nem szívhát.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

244

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozóknál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre megfizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad es hirdetések felvételére a **Kiadóhivatal**: József főherceg-ut 22. szám.

— Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, **vastagabb betűből** 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánlkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

1-2-3-as

új és használt vas pénzszekrény, állandó raktáron, használtakat utakra becserelek. Pollák Arnold szállító, Arad. 662

Szakiskolázott,

levizsgázott és szakképzettségű bíró, magyarul-románul beszélő, írástudó erdőőr az erdészethöz — bárhol — alkalmazást keres. Szíves megkeresések (995) kilencszázkilencvenöt házszám alatt Ó-Pécskán intézendők. 746

Nagymennyiségű maculatura eladó a kiadóhivatalban.

Jóforgalmu szatóciszlet

Teleky-utca 25. szám alatt eladó. 730

50 örb. szilvafa-alany

részben már nem-sítve (Besztercei) eladó Aradon, Ilona-u'ca 19. szám. 749

Szavaltok márczius 15-ikére

a Kovács—Maurer-féle iskolai szavaltó könyvben. — Ára bérmentes küldéssel (pénzt előre beküldve 50 fillér.) Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében, Arad. 285

Vegyeskereskedés! Orsovai duna-hal!

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Aradon, **Deák Ferencz-utca 39. sz.** alatt van, a Sebessy-féle asztalos árúgyárával szemben az orsovai halhoz czimzett Bregger I. özég üzlete szombatán egész nap zárva, vasárnap egész nap nyitva van.

Legjobb és megalkalmasabb purim ajándékok szép friss halak.

Minden nap kis küldeményű friss dunai halak érkeznek. Halak kilója 30 krajczártól feljebb kaphatók. Kedden és csütörtökön nagy tok-halak érkeznek, szerdán érkezik a legfinomabb lazac. A nagyobb és finom halakat kérem előre rendelni. — Ezenkívül érkeznek naponta potyka, harcsa és nagy fogas.

Továbbá kaphatók mindenféle déli-gyümölcsök és zöld főzelékek.

Felhívom a uraságok b. figyelmét, kiknek zöldség-ujdonságaik vannak, azokat a legmagasabb árban megveszem szállításra.

A halak Éles Ármin ur fióküzletében ugyanazon árban kaphatók, mint nálam. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri

Luttwak I.

343 teljhatalmu üzletvezető.

Postal megrendeléseket Luttwak I. Arad, Deák Ferencz-utca 39. szám alá kérem intézni, ahol azok a következő órán belül lelkiismeretesen lesznek ellátva.

Valódi orosz, Caravan és chinai

TEÁK

Legkedveltebb fajták.

	csom.	Kor.
Különleges keverék	kis	—,50
"	közép	1.—
"	nagy	2.—
valódi Popoff	4 sz. tuczat	7.—
"	8 " "	5.—
"	8 " "	4,50

eredeti csomagokban és kimérve.

Legkedveltebb fajták.

	üveg	Kor.
Rum Jamaicai	1/2 liter	1.70
"	1 " "	3.40
"	1/2 " "	2.70
"	1 " "	5.40
" „Hungaria“	1/2 " "	1.—
"	1 " "	2.—

Valódi Jamaicai

RUMOK

ismert saját töltésű üvegeinkben.

Legelőnyösebben ismert bevásárlási hely.

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedése

253

ARADON.

HEGEDÜS ÁRMIN

Arad, Szabadság-tér 17. sz.

(dr. Schwartz Jenő-féle ház), a 13 vértanu szoborral szemben.

Debrecen legnagyobb forgalmu rőfös és női divatáruházának aradi főüzlete

megnyílt.

Az első napi bevétel tiszta jövedelme

a Kossuth-szobor létesítésének javára

fordítottatik.

Figyeljünk a kékre festett kirakatra.

Felnőttek és gyermekek

előszeretettel veszik a friss és kellemes ízű

Hajós-féle

Csukamájolajat.

Ára egy üvegnek használati utasítással 2 korona.

20 év óta tartó tyukszememet

kiirtottam az ön által feltalált világhírű Hajós-féle

„ANAGALLIN“-NAL,

miért is hálás köszönetet mond érte, tisztelője

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Oláh Ferencz,
Arad-Ujtelep.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól; csakis Hajós-féle „Anagallin“-t tessék kérni és elfogadni. 3881

Rheuma, csusz, köszvény

fájdalmaknál rögtön enyhülést idéz elő a

„Methylol“ balzsam. (Törvényesen védve)

Egy párszori bedörzsölés után a legmakacsabb fájdalom is megszűnik. Ára egy adagnak 1 kor. 60 fil.

Kapható az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

ETERNIT MŰVEK HATSCHÉK LAJOS BUDAPEST.

Képviselet:

NEUBAUER MANÓ

Városi és megyei telefon 411. **Arad, Kossuth-utca 9.** Városi és megyei telefon 411.

A jelenkor legkitünőbb tető-fedő anyaga, könnyű, tűzálló javításra nem szorul.

==== Aradon a következő épületek vannak Eternit (aszbeszt cement) palával fedve: ====

A osanádi vasutak palotájának az udvaron levő épülete.

A gör. kel. román székesegyház.

Az új evangélikus templom.

Gróf Nádasdy-ház.

Szántay Lajos műépítész Batthyány-utcai házának egy része.

Elvállalom salak beton födémek, lépcsők, mosaik, (grauitto terazzo) esaternázások, turbinák, zsilipek és minden a cement beton szakmába vágó valamint aszfalt munkálatok elkészítését.

Építésszek figyelmébe!

Cement habarccsal összeilleszthető préselt aszfalt lapok 20, 30 és 40 m/m vastagságban, különösen vidéki munkáknál rendkívül előnyös, nem kell az aszfaltot főzni, ezáltal tetemesen olcsóbb. 642

Neubauer Manó

vállalkozó és a magyar aszfalt r. t. képviselője

Arad, Kossuth-u. 9. Telefon sz. 411.

Aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság.

M e g h i v á s!

Az aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság

tisztelt részvényeseit

a f. é. márczius hó 27-iki, kedd délelőtt 11 órakor

a társaság helyiségében tartandó

rendes évi közgyűlésre

tisztelettel meghívjuk.

T á r g y s o r o z a t:

1. Az igazgatóság évi jelentése.

2. A felügyelő-bizottság évi jelentése, a zárszámadás feletti határozathozatal és a még leg megállapítása; határozathozatal a nyereség felosztása, s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránt.

3. Az igazgatóság öt tagjának megválasztása.

Alapszabályaink 14. §-a értelmében felkérjük azon tisztelt részvényeseket, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, hogy alapszabályszerűleg átírt részvényeiket f. é. márczius hó 24-iki déli 12 óráig a társaság pénztáránál Aradon, vagy a Magyar vasúti forgalmi részvénytársaságnál Budapesten (V., Fürdő-utca 10.) letétmenyezni sziveskedjenek.

A részvényest a közgyűlésen az alapszabályok értelmében beiktatott és letett 1—1 részvény után 1—1 szavazat illeti meg. Aradon, 1906. évi márczius hó 6-án.

Az igazgatóság.

Aradi közuti vaspálya- és téglagyár részvénytársaság.

1905. évi főmérleg.

Vagyon.

Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pályatest	378000	—			Részvénytőke:				
Szalmaanyaggyári vágányépítési számla	37386	10			forgalomban 1523 drb.			532000	
Széchenyi gőzmalmi vágányépítési számla	2000	—			törlesztve élvz. jegyekkel 1137 drb.				
Városház előtti csonkavágány ...	3315	14	420701	24	Jelzálog			40000	
Telkek			40000	—	Tartalékalapok			74850	
Épületek			108292	61	Épületek értékesítésének tartalékalapja			7485	64
Kocsik			46490	—	Agyagtelkek felhasználási tartalékszámhája			2004	30
Lovak			14500	—	Alkalmazottak segélyalapja			2248	75
Ló- és kocsifelszerelési eszközök			1060	—	Elfogadványok			194000	—
Szerszámok és eszközök			651	50	Letéti elfogadványok			166000	—
Ruházati számla			390	—	Fel nem vett 1902. évi osztalékok	30	—		
Vágányáthelyezési és építési számla			208680	63	" " " 1903. " "	30	—		
Téglagyári telkek	3900	—			" " " 1904. " "	96	—		
Téglagyári épületek	10000	—			" " " 1904. „felülosztalékok	144	—	300	—
Bérbevett téglagyári telkek	750	—			Hitelezők			18726	67
Téglagyári eszközök	500	—			1904. évi nyereségáthozat			11849	78
Téglagyári készletek	24890	40	40040	40	1905. évi nyereség			45710	72
Anyag számla			5259	84					
Takarmány számla			18008	85					
Számlabeli adósok			3937	99					
Adósok letétekért			166000	—					
Váltó számla			5340	—					
Pénztár számla			15823	28					
			1095176	34				1095176	34

Aradon, 1905. évi december hó 31-én.

Tenner Lajos, s. k.

ügyvezető-igazgató.

Westmann Gyula, s. k.

könyvvezető.

Jelen főmérleg, valamint a nyereség- és veszteség-számla az alulírt felügyelő-bizottság által — a mérleg-bizottsággal együttesen megvizsgált leltárak alapján — tételenként megvizsgáltatván, a készletekkel, a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlított és tőkéletesen rendben találtatott.

Aradon, 1906. évi február hó 18-án.

Tenner József, s. k.

Pucher Ottmár, s. k.

Dr. Marschall Lajos, s. k.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Az aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság alulírt felügyelő-bizottsága az igazgatóság által előterjesztett 1905. évi zárszámadásokat, az üzleti leltárakat, végre az évi mérleget és a nyereség- és veszteség-számlát tételenként megvizsgálta, az üzleti könyvekkel összehasonlította és a számadásokat rendben levőnek, a mérleget helyesnek találta.

A felügyelő-bizottság ezen és az üzletév folyamán eszközölt vizsgálatainál mindenkor azon megnyugtató tapasztalást tette, hogy az ügykezelés kifogástalan és ugy az alapszabályok, mint a törvény határozmányainak teljesen megfelelő.

Ennek folytán igazoljuk, hogy az igazgatóság által az 1905. évről betérjesztett mérleg a tényleges vagyonállapot hű kimutatása, s így ezen mérleghez, valamint az igazgatóság jelentéséhez hozzájárulunk és a kimutatott, az 1904. évről áthozott 11849 kor. 78 fillérel együtt 57560 kor. 50 fillért kitevő tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslatát a tisztelt közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre ezen jelentésünk alapján az igazgatóság részére indítványozzuk, részünkre pedig kérjük a lefolyt üzletévre vonatkozólag a felmentvény megadását.

Aradon, 1906. évi február hó 18-án.

751

Az aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Tenner József, s. k.

Pucher Ottmár, s. k.

Dr. Marschall Lajos, s. k.